

Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

junij 2026

dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poštšina plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Obvodni kraji Slovenije
Zdravje in dobro počutje
Aquavibe
Pot poezije

I FEEL
SLOVENIA

JUBILEJNI 20. KOLESARSKI VZPON NA GTC 902 ČRNIVEC

TERME SNOVIK – ČRNIVEC

SOBOTA, 20. JUNIJ 2026

Tuhinjsko dolino bo tudi letos preplaval pravi kolesarski duh! Pridružite se jubilejni 20. izvedbi priljubljenega vzpona na Črnivec in preizkusite svojo moč, vzdržljivost ter športni zagon na eni najlepših tras v okolici Kamnika.

TEKMOVALNI VZPON Z GORSKIMI KOLESI

- Trasa: Terme Snovik–Osredkar–Poljana–Črnivec
- Dolžina: približno 10 km
- Višinska razlika: 400 m
- Start: ob 10.00 pri Termah Snovik

STARTNINA

- predprijava: 20 €
- na dan dogodka: 25 €

VSAK TEKMOVALEC PREJME:

- ✓ spominsko majico
- ✓ topel obrok in napitek
- ✓ darilno vstopnico za kopanje v Termah Snovik

Prvi trije v vsaki kategoriji prejmejo **MEDALJE.**

OTROŠKI KOLESARSKI KROG (brez merjenja časa)

- Trasa: trasa v okolici Term Snovik
- Dolžina: 2 km
- 2 otroški kategoriji
- Start: ob 10.15

STARTNINA

- predprijava: 5 €
- na dan dogodka: 10 €

PRIJAVE NA DAN DOGODKA: med 6. in 9. uro pri startnem prostoru.

RAZGLASITEV REZULTATOV IN PODELITEV NAGRAD

ob 12. uri na terasi pred Termami Snovik.

PRIJAVE PREK QR-KODE

Več informacij o progi in razpisu:

prijavim.se

KAZALO

Na naslovni fotografiji je avstralska pripovedovalka zdravih zgodb Barbara O'Neill, ki je v začetku junija obiskala Slovenijo in bivala v Jasna Natur Resortu. Pogovor z njo bo objavljen v naslednji številki.

INTERVJU

Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije

4–6

OBVODNI KRAJI

Jubilejno 30. srečanje obvodnih krajev Slovenije
Kako so obvodni kraji Slovenije postali velika družina
Voda je moj element, Ljubljana pa moja življenjska zgodba
Elektrifikacija Ljubljane: odgovornost do reke, ki je starejša od mesta
Ljubljana: reka zgodb in doživetij
Doživetja ob Bukovniškem jezeru
Turističnega društva ne bi bilo brez Zbiljskega jezera
Ob Soči, Idrijci in Tolminki
Kanal ob Soči – med smaragdno reko in bogato dediščino
Slivniško jezero je staro pol stoletja
Zgodbe o življenju med preveč in premalo vode
Expano – vrata v Pomurje ob Soboškem jezeru
Markovci: kjer narava, voda in dediščina ustvarjajo zgodbo
Domačini mu pravijo kar 'Ptujsko morje'
Bela krajina vabi
Dravograjsko jezero – modri biser na stičišču štirih dolin

7–28

AKTUALNO

Pred poletno turistično sezono
Obnovljen grad Črnomelj
Ambasador cvička 2026 je Matjaž Pavlin
Med prejemniki priznanj Naša Slovenija 2026 kar trije »naši«

29–32

TURIZEM SMO LJUDJE

10. let doživetij v SAŠKI
Koledar dogodkov
Obnovljen Jožefov studenec
Pohod po občini Podlehnik 2026
Strelsko tekmovanje za pokal Občine Cirkulane

33–35

TURISTIČNI PODMLADEK

Jubilejni - 40. festival TPLG – v znamenju turizma, športa in zdravja

36–37

ZELENI EKRAN

Skok, počep, korak do zdravja
Med sprehodom skozi kraški gozd prisluhnili poeziji Srečko Kosovela

38–39

OBRAZI KRAJEV

Pomembni koraki medgeneracijskega povezovanja

40–41

TURIZEM SMO LJUDJE

Zmagovalna zgodba natečaja Voda in kamen

42

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici avgusta. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. julija 2026 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa vpisujte na našo spletno stran.

UVODNIK

Spoštovane bralke, cenjeni bralci!

Ob letošnjem srečanju Obvodnih krajev Slovenije, ki praznujejo častitljivih 30 let delovanja, sem pomislila, kako pomembna so takšna srečanja. Ne le zaradi tradicije, ne le zaradi ohranjanja naših voda in krajev ob njih, temveč predvsem zaradi ljudi. Zaradi tistih, ki verjamejo, da lahko s prostovoljnim delom, dobro voljo in sodelovanjem ustvarjamo boljše okolje za vse nas.

Srečanja obvodnih krajev že tri desetletja dokazujejo, da je povezovanje lokalnih skupnosti ena največjih vrednot slovenskega turizma. Ob rekah, jezerih in potokih se ne srečujejo le predstavniki društev, temveč se prepletajo zgodbe, izkušnje in prijateljstva. Ob tem se učimo drug od drugega, spoznavamo dobre prakse in krepimo zavest, da je skrb za naravo skrb za našo skupno prihodnost.

Prav zato ni naključje, da Slovenija danes vse bolj poudarja zdravje, dobro počutje in stik z naravo kot temelje svojega turističnega razvoja. Doma imamo marsikaj, kar se nam zdi samoumevno: čisto vodo, gozdove, svež zrak in možnost, da naravo doživljamo skoraj na vsakem koraku. Drugod po svetu je to pogosto privilegij. Naša naloga je, da te vrednote ohranjamo in jih odgovorno prenašamo na prihodnje generacije.

Pri Turistični zvezi Slovenije prihodnosti ne gradimo le z varovanjem narave. Gradimo jo tudi z mladimi. Zato ima posebno mesto projekt Turizmu pomaga lastna glava, ki letos praznuje že 40 let. Že štirideset generacij osnovnošolcev je ob raziskovanju domačega okolja, z ustvarjalnostjo in timskim delom odkrivalo lepote svojih krajev ter razmišljalo, kakšen turizem si želijo v prihodnosti. To ni le šolski projekt. To je naložba v ljudi.

Enako sporočilo nosi tudi naš novi projekt Zeleni ekran – Po poti zdravja. V času, ko zasloni vse bolj določajo naš vsakdan, projekt spodbuja otroke, mlade in odrasle, naj stopijo ven, v naravo, med ljudi, da se ponovno naučijo opazovati, poslušati in doživljati svet okoli sebe. Da se vrnejo k tistemu, kar je zares pomembno.

V času hitrega tempa življenja vse pogostejše ugotavljamo, da zdravje ni povezano le s telesno pripravljenostjo, temveč tudi z odnosi, pripadnostjo in občutkom skupnosti. Prav društva so tista, ki ljudem omogočajo druženje, ustvarjalnost, medsebojno pomoč in občutek, da s svojim delom prispevajo k skupnemu dobremu.

Kot je poudaril predsednik Turistične zveze Slovenije Dominik S. Černjak: »Če želite ohranjati notranjo in zunanjo lepoto ter dolgo in radoživo živeti, se včlanite v turistično društvo.« V tej misli je zbrano bistvo prostovoljstva in druženja, ki že desetletja oblikujeta slovenski turizem..

Prihodnost slovenskega turizma ne bo odvisna le od strategij in investicij. Odvisna bo predvsem od ljudi. Od njihove pripravljenosti sodelovati, ohranjati naravo, prenašati znanje na mlajše generacije in graditi skupnost.

Zato vljudno vabljeni, da se nam pridružite. Starejši in mlajši!

Polona Frelj, urednica

Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije

Če želite dolgo in radoživo živeti, se včlanite v turistično društvo

Dominik S. Černjak velja za vizionarja in pripovedovalca zgodb, ki turizem razume skozi ljudi, kraje in izkušnje. Po duši ostaja mlad, zato mu je posebno blizu delo z mladimi in razvoj mladinskih programov, v katerih vidi temelj prihodnosti turizma. S svojo energijo povezuje prostovoljstvo, lokalne skupnosti in sodobne turistične prakse ter s tem soustvarja zgodbe, ki turizem postavljajo v okvir doživetij, učenja in trajnostnega sobivanja. Zdaj se zanj vse vrti okoli zdravilnega turizma.

Skupnost obvodnih krajev Slovenije je praznovala 30 let delovanja. Kako pomembno je po vašem mnenju povezovanje lokalnih skupnosti za prihodnji razvoj slovenskega trajnostnega in butičnega turizma?

Trideset let je čudovita obletnica, zato najprej čestitke vsem, ki so v teh letih sodelovali pri gradnji in razvoju tega projekta. Tukaj ne morem mimo legendarnega Darčija z Mosta na Soči, ki je bil duša in srce tega projekta, Marjana Kardinarja, župana Občine Dobrovnik, ki nosi to poslanstvo v sebi, ter seveda dolgoletnega predsednika Sveta Obvodnih krajev Iztoka Pipana ter vseh ostalih, ki so vsako leto v svojem kraju gostili to srečanje.

To ni le druženje, ni le izlet, pa je tudi skrb za poslanstvo turističnih društev, nekdanjih olepševalnih društev. Tako so nastala prva turistična društva. Njihovo poslanstvo je bilo najprej urediti kraj, v

katerem se dobro počutijo domačini, nato v to urejeno okolico povabiti tudi sosede ter druge prijatelje in obiskovalce, ki jim danes rečemo turisti.

Skrb in ozaveščenje o pomenu narave v okolici voda ter čiščenje okolja ob vodah je povezano s skrbjo za kraj, v katerem živimo, ter njegove naravne danosti. Vse to je temelj trajnostnega in butičnega turizma ter v prihodnje tudi nosilnega slovenskega produkta Zdravje in dobro počutje 2025–2028, ki temelji na zdravilni zgodbi.

Pomembno je, da se ljudje srečujemo, spoznavamo dobre prakse na področju varovanja in ne nazadnje tudi monetizacije obvodnih virov v lokalnih skupnostih. Poleg tega skrbimo za socializacijo, kar je zelo pomembno. Tretji element je spoznavanje krajev skozi oči domačega gosta, ki ga na žalost še vedno podcenjujemo in se nanj spomnimo šele takrat, ko ni drugih možnosti.

Večkrat poudarjate, da bodo prihodnost turizma zaznamovali narava, zdravje in avtentična doživetja. Verjetno pozdravljate dejstvo, da bo zdravilni turizem postal ena ključnih razvojnih usmeritev slovenske turistične strategije?

Narava, zdravje in avtentična doživetja v neokrnjeni naravi, kjer srečaš avtentične ljudi, pomenijo, da uživaš v tistem, kar vsak dan počnejo lokalni prebivalci, skupaj z zrakom in klimo, kar je osnova turizma že od začetka.

V naših krajih se je turizem začel pred 100 ali 120 leti, ko so prihajali bogati meščani, da so se v naših krajih, predvsem na Gorenjskem in na više ležečih območjih, ohladili in lažje preživeli vroča poletja. Ko je

prišla železnica, so začeli obiskovati znamenitosti, kot je Postojnska jama. Vedno je bila narava temelj turizma.

Leta 2016 se je Slovenija odločila, da postane prva zelena destinacija na svetu po vzoru Nove Zelandije, ki je to storila že leta 1999 s sloganom '100-odstotno čista Nova Zelandija'. S tem so bili postavljeni temelji trajnostnega turizma.

V Sloveniji se nam zdi samoumevno, da odpremo pipo in pijemo čisto vodo. V večini sveta ni. Pri nas je normalno, da gremo v gozd, ki ni naš, in se v njem sprehajamo. V večini sveta to ni samoumevno. Pri nas je normalno, da rekreacijo izvajamo na čistem zraku. V večini sveta to ni tako.

V turizmu veljajo tri osnovna načela: prvič, turizma ni nikoli preveč, vprašanje je le, ali ga znamo pravilno usmerjati, kar je naloga destinacij. Drugič, vsak turist je dobrodošel – s pol sendviča ali brez njega. Tretjič, pravilno moramo definirati vsebino destinacije in jo ustrezno komunicirati.

Kakšno vlogo bi lahko pri razvoju zdravilnega in obvodnega turizma odigrala turistična društva, ki najbolje poznajo lokalne zgodbe, dediščino in naravne posebnosti?

Smo prostovoljci, kar je pomembno, a škoda je, da smo v samostojni Sloveniji to vrednoto zapostavili in je ne vgrajujemo v DNK prebivalcev. Naša organiziranost je posebnost v svetovnem merilu, kar je treba izpostaviti in negovati. Treba je zagotoviti sredstva za delovanje društev in zvez – regijskih in nacionalnih –, pod pogojem, da izpolnjujejo vsebinske kriterije. To je osnova.

Pomembna komponenta zdravja je tudi socializacija, druženje, in verjamem, da lahko prav turistična društva poskrbijo za nov produkt – avtentično druženje z avtentičnimi ljudmi. Kdo drug kot člani turističnih društev so namreč najbolj avtentični sogovorniki?

Evropa se stara in upokojujev ne bi smela pomeniti konca, ampak začetek novega obdobja. Ljudje bi morali takrat začeti početi stvari, ki jih veselijo. Naj se po upokojitvi včlanijo v turistična društva. V teh letih je malo težje postati gasilec ali pohodnik, druženje in udeležba na prireditvah so lažje dostopni.

Na Slovenski turistični borzi – SIW 2006 z nekdanjim ministrom za gospodarstvo turizem in šport Matjažem Hanom

Sodelovanje v turističnih društvih omogoča dolgoživost, saj daje ljudem smisel, usmerjenost, energijo in kakovost življenja. Ljudje potrebujemo druge ljudi. V lokalnih okoljih so turistična društva najboljša platforma za to, saj ni gledališč, nakupovalnih središč ali kinodvoran. Če želite dolgo in radoživo živeti, se včlanite v turistično društvo.

Ko smo že pri mladosti, so poleg prostovoljcev ena od največjih bogastev TZS-ja njeni mladinski programi. Začeli smo z novim projektom Zeleni ekran – Po poti zdravja, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS. Kakšen se ti zdi ta projekt?

TZS je že zelo zgodaj prepoznala, da kar delaš sedaj, gradiš za prihodnost. Letos smo imeli že 40. festival 'Turizmu pomaga lastna glava', kar pomeni, da smo osnovnošolce skupaj z njihovimi mentorji že štiridesetih izzvali, naj oblikujejo svoj pogled na sedanost in prihodnost turizma v svojem kraju, in sicer s ciljem, da ga spoznavajo, se družijo in ustvarjajo.

S tem jih navajamo na pomen turizma, da z njim živijo kot s kariernim ali prostovoljnim izzivom. Aktivnosti, ki jih Turistična zveza Slovenije izvaja, smo še premalo monetizirali in jih še premalo prepoznamo. Če pogledamo vse nevladne organizacije v Sloveniji, smo mi skoraj edini, ki strukturno, strokovno in dolgoročno skrbimo za razvoj mladih v turizmu.

Projekt Zeleni ekran dokazuje, da znamo biti aktualni, čeprav smo lani praznovali že 120 let delovanja. Zeleni ekran je tudi odgovor na epidemijo digitalne zasvojenosti, o kateri se še premalo govori. Običajno na negativne učinke preteklih generacij začnemo gledati šele s časovne razdalje – tako je pri vsakem trendu, kot so aditivi v hrani, ki so se pozneje izkazali za škodljive, ali cigarete, ki so bile nekoč prav tako trend.

Mi ukrepamo že zdaj in nagovarjamo mlade, starejše in vse, za katere menimo, da so lahko dovolj proaktivni, da v svojem okolju delujejo kot nosilci in ambasadorji ter širijo naše vsebine naprej. TZS je od nekdaj sejala semena prostovoljstva in turizma.

Če ne bomo še bolj strokovno in usmerjeno delali z mladimi v najširšem smislu, kadra ne bo.

Mladi danes pogosto nimajo dovolj praktičnih izkušenj: težje prevzemajo odgovornost, sprejemajo kritiko in delujejo timsko. Delo v gostinstvu in turizmu jim lahko to omogoči – razvoj mehkih veščin, kot so komunikacija, reševanje problemov in timsko delo.

Programi, kot so 'Mladi talenti Jasne' ali podobni, bi lahko s sodelovanjem Obrtne zbornice, Turistično-gostinske zbornice in TZS-ja postali nacionalni sistem praktičnega usposabljanja mladih.

S tem ne bi dobili le delovne sile za turizem, ampak tudi bolj odgovorne in samostojne člane družbe, kar je v interesu vseh.

Smo v fazi, ko se Slovenija spreminja iz zelene v zdravilno destinacijo. Imamo dobre strategije in dobre primere prakse, med njimi tudi tvoj Jasna Natur Resort.

Ko sem pred desetimi leti začel ta projekt, je bila definicija turizma zelo preprosta: biti aktiven v naravnem okolju, kjer je bil brezplačni parkirni prostor pogosto glavno merilo izbire izleta.

V svojem matičnem podjetju sem t. i. prvi pripovedovalec zgodb. Moja naloga je, da živim v prihodnosti, sprejemam trende in vidim, kam gre svet. To mi omogočajo leta izkušenj. Že leta 2015, ko smo se prvič srečali z lokalno skupnostjo glede revitalizacije Jasne, ki je bila takrat zaprta že deset let, čeprav gre za produkt s skoraj 100-letno tradicijo (letos 97 let), smo ugotovili, kakšen turizem ima Kranjska Gora.

Gre za aktiven turizem, vendar ima Kranjska Gora tudi več kot 120-letno zgodovino zdravilnega zraka in sanatorijev za pljučne bolezni. To je bil prvotni razlog, da so ljudje prihajali tja. Do leta 1967 smo imeli v Špiku celo otroško naravno klimatsko zdravilišče. Nato so to podrli, zgradili hotele in prišel je čas obilja, ko so bile mize polne zdrave in manj zdrave hrane.

Sčasoma so se trendi spremenili in pokazalo se je, da se zlasti mlajše generacije vedno bolj zavedajo pomena zdravja in telesne pripravljenosti. To je še dodatno pospešila pandemija. Poleg tega je Evropska komisija že leta 2015 napovedala, da bo odvisnost od digitalnih zaslonov eden ključnih izzivov prihodnosti.

Mi smo se takrat vrnili k osnovnemu razumevanju, da obstajajo energije, in sprejeli izziv MGRT, STO in lokalne skupnosti, da razvijemo trajnostni turistični produkt z visoko dodano vrednostjo.

Pri tem smo veliko pozornosti namenili energetski učinkovitosti objekta – dobra izolacija pomeni namreč manjšo porabo energije za ogrevanje. Šli smo tudi v veliko bolj podrobne vidike.

Najprej smo okolico analizirali z bioenergetiki, pri čemer nam je pomagal Franc Šturm iz Tolmina. Uporabljamo tudi njegovo znanje o tročanih, s katerimi naj bi krepili pozitivno energijo v prostoru in zmanjševali negativno entropijo.

Glede vrta smo se obrnili na Roberta Dreva, za avtohtono zasaditev na prof. dr. Franca Bavcona in ekipo Botaničnega vrta, saj je eden vodilnih

strokovnjakov za podnebne spremembe v gozdnem prostoru. Skupaj so pripravili projekt Zeleni objem – 20-letni načrt zasaditve območja Jasne. Uredili smo tudi naravne habitate, zato smo del turističnih površin premestili in v sodelovanju z naravovarstveniki ustvarili habitate za ribe, žabe in race. Veliko časa smo namenili uravnoteženju energetske in trajnostne ureditve okolja.

Se pravi, ste se posvetili energiji prostora?

Tako je. Na začetku smo se ukvarjali predvsem s prostorom in energijo. Verjamemo, da ljudje čutijo energijo prostora – če se nekje dobro počutijo, se vračajo sami, brez marketinga. Namesto desetletnega oglaševanja smo na začetku vlagali v prostor. Tudi notranjost smo zasnovali z naravnimi materiali, kot sta les in ovčja volna.

Že v fazi start-upa smo razmišljali, da bomo ljudi učili pravilnega dihanja in da bo resort brez telefonov, vendar je bilo leta 2019 za to še prezgodaj. Gostje niso razumeli koncepta odsotnosti wifija. Če se pošalim – bili so pripravljene odpovedati topli vodi, samo da imajo internetno povezavo.

Ko smo ugotovili, da smo morda prehiteli čas, smo se nekoliko prilagodili, vendar ideje nismo opustili. Takrat smo bili Jasna Chalet Resort in poudarili družinsko aktivnost v naravi. Skupaj z lokalno skupnostjo smo odprli gostinski lokal in del območja, ki je danes zeleno, dostopno javnosti, tako ni ostre ločnice med javnim in zasebnim prostorom.

Poskrbeli smo tudi za čiščenje vode, saj jo upravljamo digitalno in nadzorujemo njeno temperaturo. Pozneje smo se lotili še meritv zraka, saj smo vedeli, da imamo kakovosten zrak. Skupaj z lokalno skupnostjo smo izvedli klinično študijo na prostovoljcih, ki je pokazala, da bivanje v teh krajih – dva dneva spanja, gozdni turizem, gozdne kopeli in čuječnost – pozitivno vpliva na zdravje.

Na podlagi tega smo gostili peti svetovni kongres gozdnih terapevtov in šest vodilnih strokovnjakov, ki so dejali: »Vi sploh ne veste, kaj imate!« Strateško smo se vključili v novo strategijo Kranjske Gore, kjer so se deležniki odločili za razvoj Alpskega klimatskega zdravilnega letovišča. To je postal primer dobre prakse, ki zanima tudi druge občine v Julijskih Alpah. Julijske Alpe se kot destinacija – skupaj z avstrijsko Koroško in Dolomiti – razvijajo v nadnacionalno trajnostno zdravilno destinacijo.

To je prepoznala tudi Slovenska turistična organizacija, čeprav je potrebovala nekaj časa za sprejem koncepta turizma zdravja in dobrega počutja.

Strategija je, da se bomo med letoma 2027 in 2028 v svetu predstavljali kot destinacija zdravja in dobrega počutja.

Bo turizem prihodnosti predvsem turizem regeneracije? Nenehno si na konferencah, v lovu za novimi trend.

Teza, da je zdravilni turizem, turizem prihodnosti, je bila aktualna leta 2015, danes pa ni več. Zdaj smo že globoko v tem, da je pravi turizem tisti, ki je odgovoren do lokalnih ljudi, narave in običajev ter temelji na konceptih: umik, mir, dobro počutje, dolgoživost ...

Gre za to, da se človek umiri, si napolni baterije in uravnoteži svoje fizično in energijsko telo, da lahko čim dlje živi kakovostno in aktivno.

Ob 25. obletnici Turizma Ljubljana je Dominik S. Černjak direktorici mag. Petri Stušek podelil priznanje.

Se pravi, da ne bomo obremenjevali zdravstvene blagajne?

Pametna država, na primer Avstrija, ima inštitut Maxa Plancka, ki raziskuje naravne oblike zdravljenja v Alpah. Jasno so na zaključni konferenci predstavili kot primer dobre prakse in nagrajeni smo bili kot najboljši primer v Alpah.

Glavni avtor projekta mi je dejal: »Dominik, dobro, da smo se šele zdaj srečali, ker vi ste naredili vse.«

Če govorimo o sedanjosti in prihodnosti, je pomembno, da smo praktični. Kaj pomeni biti praktičen? Najprej je treba razumeti, kaj je to dobro počutje. Začne se v lokalnem okolju, kjer skupnost skupaj s prebivalci zagotavlja osnovne pogoje bivanja: pitno vodo, kanalizacijo, čisto okolje, zrak in družbeno povezanost.

Imamo fizično, družbeno in duševno zdravje, ki mora biti uravnoteženo. Dobro počutje prinaša občutek sreče, zadovoljstva, notranjega miru in smisla.

Če se pošalim – tudi članstvo v prostovoljnem turističnem društvu prispeva k temu.

Kaj vse sodi med dobro počutje?

Objektivno dobro počutje temelji na dejavnikih, kot so zdravje, varnost, socialna povezanost, izobrazba in ekonomska stabilnost.

Kaj so komponente dobrega počutja? To so: fizično dobro počutje (gibanje, spanec, prehrana), duševno dobro počutje, socialno dobro počutje (odnosi, pripadnost, podpora skupnosti), čustveno dobro počutje (samozavest, notranje ravnesje), okoljsko dobro počutje (stik z naravo).

Dobro počutje postaja osrednji motiv potovanj in preživljanja prostega časa. Če želiš biti aktualen, moraš iti v to smer.

Ali smo se tega spomnili mi? Ne – že Rimljani so imeli zdravilišča. Če pogledamo germanski trg (Nemčija, Avstrija, Švica), imajo močno razvite 'kurorte', terme in sraje. Ti sistemi so vključeni v zdravstveno kulturo in temeljijo na naravnih dejavnikih, kot so voda, klima in zrak, ter na medicinskem nadzoru in terapijah, kot so knajpanje, inhalacije in pitne kure. V mnogih državah so delno kriti iz zdravstvenega zavarovanja, ker zdravi ljudi manj obremenjujejo sistem.

Gozdne kopeli so zelo razvite na Japonskem – shinrin-yoku. Gre za odgovor na industrializacijo in sodoben način življenja z namenom povezovanja ljudi z naravo in med seboj.

Na območju nekdanje Sovjetske zveze in Vzhoda obstajajo številne tradicije skrbi za zdravje. Tudi v Kranjski Gori je veljalo: če te bolijo pljuča, pojdi na Vršič; če konja ali gospodarja boli koleno, ga namoči v mrzlo Pišnico. Pišnica velja za eno najbolj energijsko močnih rek. Ko smo s Francem Šturmom merili energijo jezera Jasna in Pišnice, je znašala '30 sonc', to je skoraj zdravilna moč. Alpske reke, ki tečejo po kristalih, imajo izjemno energijo.

Dolgo je veljalo, da se zdravilne terapije izvajajo le v toplicah. Danes vemo, da lahko zdravilne učinke dosežemo tudi z mrzlo vodo, čistim zrakom in gozdom – vse to so naše naravne danosti.

Kakšna je danes globalna vrednost tovrstnega turizma?

Ko pogledamo globalno, wellness in wellness turizem dosega približno 830 milijard evrov. Če dodamo wellness nepremičnine, je to še dodatnih 500 milijard. Spa industrija znaša približno 130 milijard, termalni viri 62 milijard, skrb za telo in lepoto še okoli 1,3 bilijona. Skupaj govorimo o trgu, vrednem približno 3,4 bilijona evrov, ki še raste. Zato bi bila velika napaka, če Slovenija ne bi izkoristila svojih naravnih danosti – 5* narave in 5* ljudi. To je treba zaščititi, ohraniti, monetizirati in pravilno komunicirati, da privabimo zelene goste.

Slovenija ima še ogromno prostora za rast. Kranjska Gora ima na primer le približno 28 odstotkov letne zasedenosti. Če bomo pametno in strokovno pristopili k razvoju zdravilnega turizma, bodo k nam prihajali gosti, kot si jih želimo.

Polona Frelih

Brez gonilne sile Borisa Pirca, tajnika Mestne turistične zveze Ljubljana in njegove soproge Maje Pirc, ter »sveže« sile Marka Lavrenčiča, ki so prevzeli levji delež organizacije dogodka, celotno srečanje ne bi teklo tako gladko kot je.

Jubilejno 30. srečanje obvodnih krajev Slovenije

Sofinancira
Mestna občina
Ljubljana

Letošnje 30. srečanje je potekalo v organizaciji Mestne turistične zveze Ljubljana in Turistične zveze Slovenije. Začelo se je s strokovnim posvetom »Rečna doživetja v Ljubljani«, ki je potekal v prostorih Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana.

Osrednji poudarek posveta, ki ga je vodil predsednik MTZ Ljubljana Drago Bulc, je bil namenjen predstavitvi plovnosti Ljubljanice in Grubarjevega kanala ter vlogi Ljubljanskega potniškega prometa (LPP) pri razvoju trajnostne mobilnosti in turistične ponudbe na vodi. O tej temi je spregovoril mag. Mitja Predovnik, namestnik direktorice Javnega zavoda Turizem Ljubljana.

V nadaljevanju so bili predstavljeni primeri dobrih praks, ki so se oblikovali skozi 30 let strokovnih srečanj obvodnih krajev Slovenije. Ta srečanja so omogočala izmenjavo znanj, izkušenj in razvojnih pobud med strokovnjaki, lokalnimi skupnostmi ter drugimi deležniki na področju upravljanja voda, plovnosti in trajnostnega turizma. Svoje izkušnje so predstavili Tomo Zupančič za reko Ljubljanico, Marija Brložnik za Velenjsko jezero, Boštjan Mencinger za Bohinjsko jezero, Iztok Pipan za Zbiljsko jezero, Rajko Leben za Most na Soči in Jože Prah za reko Savo.

Po predstavitvah vseh sodelujočih smo kot zaključke posveta sprejeli naslednje sklepe:

- Po oblikovanju nove vlade in začetku delovanja novih resorjev naj vodstvo Sveta obvodnih krajev pripravi pogovor s pristojnimi, sektor za celinsko plovbo pa naj se osamosvoji ter v sodelovanju z deležniki začne urejati promet po celinskih vodah Slovenije, ki naj bo enotno urejen na ravni celotne države.
- Svet obvodnih krajev Slovenije podpira zeleno strategijo prehoda plovbe na celinskih vodah izključno na električni pogon, tako za individualna plovila kot tudi za plovila za prevoz potnikov. Kot ciljno leto za doseg tega cilja predlagamo leto 2030. Obenem državo pozivamo, naj razmisli o subvencioniranju nakupa električnih pogonov za plovila, podobno kot je to urejeno za avtomobile in kolesa.

- V okviru praznovanja svetovnega dneva turizma septembra naj se pripravi pogovor med vsemi deležniki ter državnimi institucijami, na katerem se ponovno poudari pomen skrbi za plovbo po slovenskih rekah. Do takrat naj se določi tudi lokacija za postavitev letošnjih spominskih kamnov v obliki instalacije.

Turistična zveza Slovenije je ob 30-letnici uspešnega povezovanja in razvoja obvodnih krajev Slovenije podelila priznanja pobudniku srečanj Dariju Vouku, nekdanjemu predsedniku Marjanu Kardinarju ter aktualnemu predsedniku Sveta obvodnih krajev Iztoku Pipanu. Mestna turistična zveza Ljubljana je posebno priznanje »Zlati povodni mož« podelila Tomu Zupančiču, predsedniku Društva rečnih kapitanov Slovenije.

Turistična zveza Slovenije je ob 30-letnici uspešnega povezovanja in razvoja obvodnih krajev Slovenije podelila priznanja pobudniku srečanj Dariju Vouku, nekdanjemu predsedniku Marjanu Kardinarju ter aktualnemu predsedniku Sveta obvodnih krajev Iztoku Pipanu.

O vlogi Ljubljanskega potniškega prometa (LPP) pri razvoju trajnostne mobilnosti in turistične ponudbe na vodi je spregovoril mag. Mitja Predovnik, namestnik direktorice Javnega zavoda Turizem Ljubljana.

Ob zaključku srečanja je podžupan Mestne občine Ljubljana Dejan Crnek skupaj s predsednikom MTZ Ljubljana zastavo obvodnih krajev Slovenije častno predal Boštjanu Mencingerju, predsedniku TD Bohinj, kjer bo prihodnje leto potekalo 31. srečanje turističnih društev obvodnih krajev Slovenije.

Svoje izkušnje so predstavili Tomo Zupančič za reko Ljubljanico, Marija Brložnik za Velenjsko jezero, Boštjan Mencinger za Bohinjsko jezero, Iztok Pipan za Zbiljsko jezero, Rajko Leben za Most na Soči in Jože Prah za reko Savo.

Mestna turistična zveza Ljubljana je posebno priznanje »Zlati povodni mož« podelila Tomu Zupančiču, predsedniku Društva rečnih kapitanov Slovenije.

Udeleženci srečanja so se podali na vodene ogledje mesta, se z ladjico popeljali po Ljubljani, obiskali Ljubljanski grad, Botanični vrt ter sotočje treh rek – Save, Ljubljanice in Kamniške Bistrice. Popeljali so se tudi s turističnim vlakcem Urban po Ljubljani in doživeli Ljubljansko barje. Jubilejno srečanje se je zaključilo v prijetnem vzdušju z druženjem v Gostilni Livada. V spomin na srečanje je ostala umetniška instalacija »Kamen in voda«. Predstavniki društev so s seboj prinesli kamne iz svojih rek in jezer ter tako ustvarili simbol povezanosti slovenskih voda in skupne odgovornosti za njihovo ohranjanje za prihodnje generacije. Instalacija je poudarila pomen sodelovanja, spoštovanja naravne dediščine in trajnostnega razvoja obvodnih območij. Trideseto srečanje je ponovno dokazalo, da so slovenske reke in jezera pomemben povezovalni element lokalnih skupnosti, turističnih društev in vseh, ki si prizadevajo za trajnostni razvoj ter ohranjanje bogate naravne dediščine Slovenije.

Besedilo: TZS

Fotografije: Iztok Pipan/tvm

Podžupan Mestne občine Ljubljana Dejan Crnek je skupaj s predsednikom MTZ Ljubljana Dragom Bulcem zastavo obvodnih krajev Slovenije častno predal Boštjanu Mencingerju, predsedniku TD Bohinj, kjer bo prihodnje leto potekalo 31. srečanje turističnih društev obvodnih krajev Slovenije.

23. Srečanje – Zbilje, 2. 06. 2018

Kako so obvodni kraji Slovenije postali velika družina

Ko govorimo o slovenskih jezerih, rekah in vodah, največkrat najprej pomislimo na njihove naravne lepote. A za vsako urejeno obalo, za vsakim dogodkom ob jezeru, za vsako tematsko potjo in za vsako zgodbo, ki obiskovalca poveže z lokalnim okoljem, stojijo ljudje. Prostovoljci. Turistični zanesenjaki. Društva, ki že desetletja verjamejo, da voda povezuje.

Prav iz te ideje je pred več kot tremi desetletji nastala Skupnost slovenskih jezer, danes Skupnost obvodnih krajev Slovenije – povezovalna platforma društev in organizacij ob jezerih, rekah in drugih vodah, ki članom omogoča sodelovanje pri razvoju in upravljanju obvodnih destinacij. Njeno delovanje temelji na redni komunikaciji, izmenjavi izkušenj, skupnih projektih in predvsem na prijateljstvu med ljudmi, ki živijo z vodo. In če ima skupnost srce, so to prav srečanja obvodnih krajev Slovenije. Letos smo obeležili že 30. srečanje – jubilej, ki ni le številka, ampak dokaz, da je ideja povezovanja med slovenskimi obvodnimi kraji prerasla v eno najlepših zgodb slovenskega društvenega turizma.

Dva človeka, brez katerih zgodbe ne bi bilo

Če je srečanje otrok skupnosti, imata ta otrok tudi svoja očeta. Ali kot radi rečemo v šali – svoja 'siva strica iz ozadja'. To sta Darči Volk iz Turističnega društva Most na Soči in Marijan Kardinar iz Turističnega društva Dobrovnik, brez katerih si delovanja skupnosti skoraj ni mogoče predstavljati.

25. Srečanje – Most na Soči, 4. 09. 2021

Njuna vizija povezovanja slovenskih krajev ob vodi je bila v devetdesetih letih nekaj posebnega. Danes pa je jasno, da sta postavila temelje zgodbi, ki še vedno raste.

18. Srečanje – Sevnica, Radeče, 1. 06. 2013

Začetek ob smaragdni Soči

Vrnimo se v Most na Soči. Tam je 2. julija 1994 ob smaragdne akumulacijskem jezeru na reki Soči potekalo prvo srečanje objezerskih krajev Slovenije. Srečanje je bilo organizirano v okviru znamenite prireditve Noč na jezeru. Že takrat je njegov pomen prepoznal pokojni dr. Janez Drnovšek, ki je prevzel častno pokroviteljstvo dogodka. Tistega dne se je rodila ideja, da lahko slovenski kraji ob vodi skupaj ustvarjajo boljšo turistično prihodnost. Sprva so bila srečanja namenjena predvsem druženju prijateljskih turističnih društev in utrjevanju sodelovanja med njimi. A kmalu je postalo jasno, da srečanja prinašajo mnogo več: nova znanja, skupne projekte, izmenjavo dobrih praks in vedno močnejšo zavest o pomenu trajnostnega razvoja voda.

26. Srečanje – Velenje, 4. 06. 2021

Od jezer do vseh slovenskih voda

Po prvih srečanjih v Velenju (1995), na Ptujju (1996) in v Dobrovniku (1998) je skupina društev v Cerknici leta 1999 oblikovala iniciativni odbor Skupnosti slovenskih jezer.

Leto pozneje, 10. junija 2000, v Bohinju, je 12 turističnih društev podpisalo dogovor o ustanovitvi skupnosti. Med ustanovitelji so bila društva iz Mosta na Soči, Velenja, Ptujja, Dobrovnika, Cerknice, Bohinja, Zbilja, Šoštanja, Cankove, Pivke, Maribora in Svete Trojice.

7. Srečanje – Most na Soči, 30. 06. 2001

Ker se je sodelovanje kmalu razširilo tudi na kraje ob rekah in potokih, se je Skupnost slovenskih jezer preimenovala v Skupnost obvodnih krajev Slovenije ter postala pomembno delovno telo v okviru Turistične zveze Slovenije.

Leta 2001 so na Mostu na Soči podpisali posebno listino o ustanovitvi skupnosti, za prvega predsednika so imenovali Marjana Kardinarja.

Srečanja, ki so postala tradicija

V treh desetletjih so srečanja potekala ob številnih slovenskih vodnih biserih – ob Bukovniškem, Bohinjskem, Blejskem in Zbiljskem jezeru, ob Soči, Dravi, Idrijci in številnih drugih vodah.

Vsako srečanje je imelo svojo temo, povezano z aktualnimi vprašanji razvoja turizma, ekologije in upravljanja voda.

V Zbiljah leta 2003 je bila osrednja tema ekološka sanacija slovenskih jezer. Takrat so s podporo Savskih elektrarn Ljubljana pridobili posebno plovilo za odstranjevanje vodnega rastlina in smeti.

V Tolminu leta 2008 je pogovor tekkel o vodi kot priložnosti in ogroženi dobrini – razprave so bile del širšega družbenega razmisleka o pravici do pitne vode, danes zapisani tudi v slovenski ustavi.

V Kanalu ob Soči leta 2011 so odprli temo pešpoti ob vodah in začeli redno sodelovanje s Komisijo za evropske pešpote.

Na Bledu 2016. in v Bohinju 2017. so obravnavali vprašanja upravljanja obvodnih površin, v Dobrovniku 2019. vodne zadrževalnike kot turistično priložnost.

Tudi obdobje epidemije ni prekinilo tradicije. Čeprav srečanja leta

9. Srečanje – Zbilje, 5. 07. 2003

2020 zaradi korone ni bilo mogoče izvesti, so se že leto pozneje ponovno srečali na Mostu na Soči in razpravljali o sladkovodnem ribištvu kot turistični priložnosti.

V zadnjih letih so teme segale od trajnostnega razvoja ob umetnih jezerih v Velenju do postajališč za avtodome ob vodi v Solkanu ter trajnostnega upravljanja vodnih virov ob jezeru Expano v Murski Soboti.

Več kot srečanje

Srečanja obvodnih krajev nikoli niso bila zgolj strokovni posveti. Bila so srečanja prijateljev. Prostovoljcev. Ljudi, ki verjamejo v moč sodelovanja.

Vsako leto se več kot 300 turističnih prostovoljcev zbere v drugem kraju, kjer ob strokovnih razpravah spoznajo tudi lokalne posebnosti, kulturo, kulinariko in naravne znamenitosti gostiteljev. Prav zato so srečanja postala ena najbolj prepoznavnih oblik povezovanja slovenskih turističnih društev.

Ljubljana kot simbol novega poglavja

Potrebovali smo skoraj tri desetletja, da smo se srečali tudi v prestolnici.

Ljubljana je s svojo reko, zelenimi obalami in življenjem ob vodi simbol sodobnega razumevanja urbanega in trajnostnega turizma. Pokazala nam je, da imajo vode tudi v mestnem okolju izjemno moč povezovanja ljudi, zgodb in doživetij. Srečanje zato ni le pogled nazaj, ampak tudi pogled naprej.

Skupnost obvodnih krajev Slovenije ostaja zavezana svojemu poslanstvu: povezovati društva in lokalne skupnosti ob vodah ter s trajnostnim, odgovornim in inovativnim pristopom razvijati turistično ponudbo, ki spoštuje naravo, krepi lokalno identiteto in obiskovalcem ponuja pristna doživetja.

11. Srečanje – Slap ob Idrijci, 4. 06. 2005

Vizija skupnosti ostaja jasna – postati vodilna nacionalna platforma za razvoj jezerskega in vodnega turizma ter s sodelovanjem, znanjem in kakovostnimi projekti ustvarjati prepoznavno, zeleno in butično podobo slovenskih voda.

Če so vode od nekdaj povezovala kraje, so srečanja obvodnih krajev v vseh teh letih povezala predvsem ljudi.

Besedilo: Iztok Pipan, predsednik Sveta obvodnih krajev Slovenije
Fotografije: arhiv TZS

Tomo Zupančič, predsednik Društva rečnih kapitanov

Voda je moj element, Ljubljana pa moja življenjska zgodba

Voda ga je vedno zanimala, pravi, da je njegov element – sprva je jadral po morju, nato se je premaknil na Ljubljano in odigral zgodovinsko vlogo pri sprejemanju zakonodaje, ki je omogočila, da je ta spet postala plovna. Društvo deluje že 20 let, v njem jih je 50. Prizadevajo si za strokovne ukrepe in si pomagajo. Kot velik poznavalec reke, po kateri danes pluje osemnajst turističnih ladij, nas je popeljal skozi njeno zanimivo zgodovino ter nakazal, v katero smer naj bi šle naše nadaljnje sobivanje z njo.

Kako ste postali kapitan?

Že pri 16 letih sem opravil tečaj za jadranje pri Jadralnem klubu Ljubljana, katerega član sem vse do danes, več kot 50 let. Voda me je vedno zanimala in privlačila, vleklo me je k njej, voda je moj element. V mladosti sem treniral plavanje, med drugim sem bil tudi potapljač, a glavno je bilo jadranje. V nekdanji Jugoslaviji sem bil skiper. Ker sem imel kot profesor na srednji šoli razmeroma dosti prostega časa in dolge počitnice, sem učil tujce jadranja. Pridobil sem tudi ustrezne kvalifikacije za komercialno uporabo svojega znanja.

Kako pa ste 'zapluli' na Ljubljano?

Ko se je začela vojna na Hrvaškem in je bila onemogočena plovba po morju, sem ostal eno poletje v Ljubljani in zahajal ob Ljubljani, v veslaški klub Ljubljana, ki je postal moj drugi dom. Tako sem začel zadovoljevati svoje potrebe po vodi tudi na Ljubljani. Kmalu sem začel po njej pluti s takratno klubsko ladjico, s splavom na sodih s posebnim kolesom, ki je spominjalo na ladje z Misisipija. Tedaj smo vozili v glavnem zaključene družbe za okrogle obletnice ali sindikalne izlete. Tako sem se začel bolj intenzivno ukvarjati z Ljubljano, čeprav me nanjo vežejo tudi spomini iz rane mladosti, kajti moj stari oče in stara mama sta živela ob pri izlizu Ljice vanjo, tam sem se učil plavati. Do Ljubljane sem imel od nekdaj spoštljiv odnos, kajti ko smo po Ljici plavali do nje, smo šli vanjo samo z nogami ali za kratek čas, saj je bila mogočna, hladnejša, vredna spoštovanja.

Ko smo tako v juliju vozili omenjeno ladjico oz. splav, se nam je porodila ideja, da bi lahko vozili tudi naključne turiste, kar je za sabo potegnilo ureditev infrastrukture in zakonodaje. Pogoji za to so bili dani, ko je nastal Zavod za turizem, s pomočjo mestne občine nam je potem uspelo in vlada je sprejela uredbo o plovbi na motorni pogon na Ljubljani. Potem smo pri upravni enoti naredili vpisnik plovil in sprejeli odlok na MOL-u.

Ljubljana je od nekdaj privlačila poglede.

Tako se je lahko začela plovba, kot jo danes poznamo. Naredil sem prvo ladjico, jo projektno imenoval Ljubljana I ter začel voziti 'neznane goste'. To pomeni, da smo šli lahko na obalo in prodali prvo karto. Od takrat naprej se je plovba na Ljubljani razvijala. Dobil sem kar nekaj posnemovalcev oz. kolegov in danes na reki deluje osem pravnih subjektov. Večina so samostojni podjetniki, nekaj je tudi podjetij.

Je bilo plavanje varno? So vrtinci, ki so omejeni v Povodnem možu, resnični ali le pesniška svoboda?

Ljubljana je od nekdaj privlačila poglede. Je namreč nekaj posebnega, pravimo ji čarobna reka, kajti poleti je prijetno hladna, redko preseže 18 stopinj, pozimi nikoli ne zmrzne. Če je zunaj temperatura minus 10, ima Ljubljana plus 4 stopinje. Predvsem pozimi so na njej meglice, kar prinaša skrivnostnost, zmeraj malo popiha po koritu, domišljiji, spodbujeni s poprejšnjim obiskom gostilne, se tako odpre prosta pot. Drugače nima vrtincev in ni nevarna, kajti v svojem toku pretežno teče samo čez barje. Res pa je na posameznih delih globina večja, ker ima izvire vode. Ljubljansko barje je bilo namreč nekoč jezero, ki se je zamočvirilo. Tako imamo spodaj jezersko dno, pod katerim teče podzemna Ljubljana. Voda, ki priteče s Krima, tako teče pod jezerskim dnom, to je približno 50, 60 metrov od zdajšnje površine Ljubljanskega barja. Vmes je nepropustna plast, na njej močvirna voda – za razliko od tiste spodaj, ki je izvirna in se izteka tudi kot izvir na Rožni gori in Golovcu. To si lahko predstavljate kot posodo pod jezerskim dnom, s katerega marsikje prodre voda kot izvir v Ljubljano.

Kako močan je tok?

Ovisno, koliko je vode in kako ravnamo z zapornicami. Ko se te odprejo, se tok poveča, kajti za gradom smo izkopali Gruberjev kanal in skozi mesto zniževali dno Ljubljane, da bi izsušili Ljubljansko barje. Ko odpremo zapornice, je tok razmeroma velik, seveda je najmočnejši skozi mestno središče, ker je padec tam največji. Čez Barje teče z eno hitrostjo, od Špice naprej, ko se razdeli po Gruberjevem kanalu in Ljubljani, se tok poveča. Sicer imamo dva obraza Ljubljane. Enajst mesecev, mogoče še malo več, je taka, kot jo vidimo danes, a ko se padavine povečajo, je treba vodo z Barja, iz Cerknice, od vseh povodov odvesti, tako se odprejo zapornice tako na Gruberjevem kanalu kot na Ljubljani, na Ambroževem trgu. Takrat voda teče.

Kdaj je bila Ljubljana regulirana?

Regulacije so bile že na začetku 18. stoletja. Po legendi so prišli 'Zilenderji', se pravi ljudje iz Nizozemske, in 'ravnali' Ljubljano pri Zalogu. Ostanki tega so vidni še danes, ker je bil Zalog, kot je danes za vlake, včasih ranžirna postaja za ladjice, ki so prišle po Savi. Tam so ravnali Ljubljano, da bi prej odtekala, da bi bila bolj ravna ... Večji uspešni hidromelioracijski poseg je v drugi polovici 18. stoletja naredil Gabrijel Gruber. Na razdalji malo manj kot 500 metrov je prekopal Ljubljano od današnje Špice do Roških stolpnic, kajti tam je Ljubljana že prišla okoli gradu nazaj in tisto, kar je zdaj pod Golovcem, je pravzaprav njena stara struga. Potem so sledili še drugi melioracijski posegi, t. i. Zornov graben, ki se danes imenuje Curnovec. Nato so naredili še Mali graben, ki je v prvi izvedbi tekel, kjer je danes Opekarska cesta, ob Prulskem mostu je bil izliv v Ljubljano, ki je razbremenil Gradaščico.

Kdaj so pozidali del, ki teče skozi mesto?

Skozi mesto smo imeli dve regulaciji. Ena je bila na začetku 20. stoletja, vodil jo je mestni inženir Alfred Keller. To je bila velika regulacija, od Šentjakobskega do Zmajskega mostu. Vključevala je opečnate 'kolektorske cevi', ki so pobrale vso vodo levo in desno po Ljubljani, bodisi meteorno, bodisi površinsko, bodisi kanalizacijo. Tako je imela Ljubljana že do prve svetovne vojne dalje nekakšno kanalizacijo na tej trasi. Zakaj so se lotili tega? Ko so naredili Gruberjev

prekop, je vsaj v poletnih mesecih večina vode stekla v njem. Vse 19. stoletje je narodna pesem pela: »Ljubljana je smrdeča reka, Ljubljana je smrdeča vas.« To pomeni, da je bilo to nujno urediti. Tako se je pod betonske obrobe, zidove skozi center podpisal Keller, ki je tudi zakoličil Ljubljano na 22 metrov širine. Tako imamo od Šentjakobskega do Zmajskega mostu in vse naprej do zapornic 22 metrov. S tem so prišle dodatne površine po bregovih. A to urejanje je prekinila prva svetovna vojna. Po njej se je prenove v 30 letih lotil Plečnik s skupino študentov in poravnal dno, s čimer je bistveno povečal odtok vode z Ljubljanskega barja. Postavil je zapornice na Ambroževem trgu, ki so postale nuja – tiste na Gruberjevem prekopu smo imeli sicer že od leta 1912. Ob prvi regulaciji je bila namreč ena od osnovnih idej, da bi poleti vodo iz Gruberjevega prekopa preusmerili skozi mesto, da bi manj smrdelo.

V srednjem veku pa so bila na Ljubljani ena od mestnih vrat, vodna vrata, kajne?

Ja, in sicer na mestu, kjer je bila do nedavnega picerija Trta. Plečnik je privoz na tem mestu pazljivo obdelal s podpeškim kamnom, da spominja na 'Vodni stolp', ki je branil vodna vrata na desnem bregu na Prulah. V piceriji Trta je del notranje stene neometan, tako lahko vidite ostanek srednjeveškega zidu, saj je bila prislonska ob mestni zid. Od tam ravna črta seže do grajskega griča kot eden redkih ostankov srednjeveškega zidu, ki je obdajal Ljubljano.

Reka je bila tedaj širša in plovna do Vrhnike?

Saj je še danes. Z zadovoljstvom lahko povem, da je pred dvema mesecema vlada sprejela uredbo, da lahko plujemo na motorni pogon do Vrhnike – sicer z določenimi omejitvami in spoštovanjem pravil obnašanja v Krajinskem parku Ljubljansko barje. Pot bo začasno prekinjena samo med Kaminom in Podpečjo, kjer bo monitoring in bodo opazovali spremembe zaradi plovbe. Pravnoformalno je plovba torej zdaj dovoljena, a morajo vse vključene občine sprejeti nove odloke o plovbnem režimu.

Ali zakonodaja velja samo za turistične ladjice vašega tipa ali lahko kdorkoli, ki ima izpit za upravljanje s čolnom, prinese svojega in se vozi?

Za zdaj to velja samo za javno plovbo. Izjema so ribiči in tisti, ki opravljajo gospodarsko dejavnost – lovci, gasilci, javne službe. Za zasebno rabo po veljavnih občinskih odlokih plovba ni dovoljena za plovila na motorni pogon. Za športna plovila, supe itd. je to drugo.

Kako je z obalnim pasom ob Ljubljani?

Vsa obala ima svojega lastnika, a zakon o vodah iz leta 2004 je določil, da so reke javne, navedenih je 30 rek, katerih obalni pas ima poseben režim. Še vedno je v lasti lastnika, a posegi so zelo omejeni. Prizadevanja Društva rečnih kapitanov gredo sicer v smeri, da bi obvodni pas izkoristili tudi za sprehajalno in kolesarsko pot. Tako kot vsaka normalna reka na svetu bi imela lahko tudi Ljubljana obvodno

pot, s tem bi jo tudi najbolj varovali. Vprašanje, ki še ni povsem razrešeno, je, kako varovati Naturo 2000, krajinski park. Tako da ga zapiramo in nadziramo ali ga na vzdržen, okolju prijazen način uporabljamo?

Koliko daleč je projekt avtobusnega prevoza po reki?

To je daleč in blizu. Deset let imamo opravljene resne študije, zdaj se premikamo k izvedbi krožne poti okoli Ljubljane, ki bi povezala zgodovinski center Ljubljane okoli magistrata z na novo nastajajočim centrom – BTC-jem ter dvema velikima naseljem, Štepanjskim naseljem in Fužinami. O tem zdaj odloča mestna oblast. Seveda je treba vzpostaviti tudi ravnovesje med tistimi, ki opravljamo turistične prevoze, in tistimi, ki bi vozili vozače, saj ima reka svoje omejitve. Bi pa to gotovo predstavljalo kamenček v mozaiku okolju prijaznejšega transporta in prometne razbremenitve mesta.

Kdaj so ukinili rečni promet in kopanje?

V 30 letih so naredili jez, ko so poglabljali Ljubljano in dno poploščili in zabetonirali od Špice do zapornic. Potem je dela prekinila druga svetovna vojna. V zapornicah na Ambroževem trgu še ni bilo elektromotorjev, da bi jih uporabljali. To se je vleklo do leta 1955, ko so po vzoru Marije Terezije, ki je dala denar za Gruberjev prekop, želeli spet izsuševati Ljubljansko barje in znižati gladino Ljubljane za dva metra. Takrat so prestavili kopališče z Livade na Špico in deset let je bila voda meter nižja kot zdaj. Toda znižanje vodne gladine za dva metra je imelo katastrofalne posledice, kajti izsušilo se je Ljubljansko barje, hiše na pilotih so začele propadati. Največji problem so bile na novo nastale hiše, kajti piloti so prišli do zraka ter začeli prhniti. Po desetih letih je začela pokati tudi Mayerjeva hiša oz. Spodnja Nama, tako so v Ljudskem odboru sprejeli sklep, da se Ljubljana dvigne za en meter, ker se za dva ni mogla več, ker je bilo že vse nižje. Zaprli so jo za promet, kopanje, ukinili kopališče. Problem je bil tudi v tem, da je bila voda res strupena, saj je začela intenzivno delati Industrija usnja Vrhnika. Pravijo sicer, da je bila Ljubljana tedaj motna, a sam se spominjam, da so bili kamni v njej čisti, nič zelenega ni bilo in

videlo se je do tal. Takrat so vse skupaj izkoristili in vse oči so se obrnile stran od reke, tako je ostalo do sredine 70 let, ko so Ljubljančani začeli čistiti plastične čolne s Tomosovimi motorji v reki. Po letu 1991 so ostali tu, ker jih niso mogli več voziti na morje.

Koliko daleč smo s ponovnim kopanjem v Ljubljani?

Pobude so tudi za to, da bi bila Ljubljana 'plavajoča'. Pohvaliti moram ogromno prizadevanje mestne občine, da se uredi kanalizacija na Ljubljanskem barju, saj bo s tem obremenitev manjša. Pogrešam večja prizadevanja na področju sonaravnega kmetijstva, ki bi bilo primerno za Krajinski park Ljubljansko barje, kajti po številu mikroorganizmov, ki kažejo na onesnaženje je kmetijstvo največji onesnaževalec. Tu ne vidim posebnega napredka. Ljubljana je obremenjena z nitrili in fosfati. A ostajam optimist. Stanje se iz leta v leto izboljšuje. Iz lastnih izkušenj pa lahko povem, da se kopam v njej, tudi moji otroci so se vso mladost. Ko so poleti veslali v veslaškem klubu, ni bilo treninga, ki ga ne bi končali v vodi.

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič

Fotografije: Bojan Velikonja

Po Ljubljanici se je mogoče podati tudi s kanuji.

Elektrifikacija Ljublanice: odgovornost do reke, ki je starejša od mesta

Elektrifikacija plovbe na Ljubljanici ni zgolj tehnična ali turistična sprememba, temveč del širšega vprašanja, kako razumemo reko, ki je tukaj bistveno dlje, kot je mesto, ki jo danes obkroža. Ljublanica, ki sicer izvira v več kraških izvirih južno od Vrhnike in pri Verdu, v katerih pridejo na dan vode iz obsežnega kraškega zaledja, ni nastala z Ljubljano – mesto je nastalo ob njej. In še pomembneje, reka ni infrastruktura, temveč je živi del naravnega sistema, v katerem smo ljudje le začasni uporabniki.

Če pogledamo njeno zgodovino, vidimo, da je Ljublanica obstajala in oblikovala prostor že dolgo pred urbanim razvojem. V rimskem obdobju je območje današnje Ljubljane postalo naselbina Emona, ustanovljena okoli leta 14 pr. n. št. Reka je že takrat imela svojo obliko, tok in ekološko vlogo, ki ni bila odvisna od človeka. Bila je del naravnega vodnega sistema, ki je povezoval kraški svet Notranjske z širšim porečjem Save.

Na območju današnje Vrhnika, kjer je bilo antično naselje Nauportus, po katerem je takrat reka tudi dobila antično ime, je slednja že zgodaj postala pomembna povezava med kopenskim in vodnim svetom. Vendar je ključno razumeti, da ta uporaba reke ni bila njen namen, temveč človekova prilagoditev njenemu obstoju. Reka ni bila ustvarjena za promet, ampak se je promet prilagodil reki.

Pozneje, v srednjem veku, ko je bila prvič zapisana s slovenskim, a ponemčenim imenom Leybach, v letu 1254, je dobila z Valvasorjem

prvič zapisano slovensko ime Lublaneza. Ves ta čas je ohranjala svojo prvotno vlogo in skrbela za vse svoje prebivalce, tako v vodi kot nad njo.

Ko govorimo o elektrifikaciji plovbe, pogosto govorimo o učinkovitosti, izpustih in turizmu, redkeje o tem, da reka sama ni pasivni prostor, ampak ekosistem, v katerem živijo organizmi, ki so naši neposredni soseski. Ribe, ptice, vodni organizmi in obrežna vegetacija niso del 'okolja' v abstraktnem smislu, temveč del skupnega prostora, v katerem bivamo tudi ljudje.

Ljublanica je v tem smislu starejša od mesta, starejša od infrastrukture in starejša od vseh sistemov, ki smo jih zgradili ob njej. Zato vprašanje elektrifikacije ni le vprašanje napredka, temveč vprašanje odnosa. Ali z vsako novo tehnologijo reko razbremenjujemo ali jo le na novo obremenjujemo na bolj subtilen način?

Zgodovinsko gledano se je odnos do Ljublanice večkrat spreminjal. V 19. stoletju, ko se je Ljubljana začela elektrificirati in so se proti koncu stoletja pojavile prve oblike javne električne razsvetljave, hkrati je leta 1898 začela delovati tudi prva mestna elektrarna za javno razsvetlavo, je bila narava pogosto razumljena kot vir, ki ga je treba izkoristiti. V 20. stoletju se je ta pogled še okrepil z pospešeno industrializacijo in urbanizacijo, pri čemer so reke postale predvsem funkcionalni prostor. Ljubljani se temu ni uspelo izogniti.

Danes, z razvojem družbe in tehnologije, se počasi vračamo k drugačnemu razumevanju okolja. Nismo več le gospodarji, ki morajo obvladovati naravo, ampak smo njen del. Elektrifikacija plovbe na Ljublanici je v tem smislu priložnost, da zmanjšamo neposredne obremenitve reke, kot so hrup, izpuste in vibracije, ki vplivajo na njen občutljivi ekosistem. Vsak, ki je kdaj zaplul s čolnom na vesla po Ljublanici in užival v tihem toku reke in petju ptic, bo razumel, zakaj je to pomembno. Električni čolni v tem smislu ne predstavljajo le tehnološke posodobitve, temveč tudi možnost, da se reka ponovno približa svojemu osnovnemu ritmu, ki pomirja in skrbi za vse njene prebivalce.

Vendar je tukaj nujna tudi previdnost. Spoštovanje do reke ne pomeni avtomatsko, da je vsaka sprememba dobra samo zato, ker je 'električna' ali 'zelena'. Elektrifikacija je smiselna, le če je del širšega razumevanja omejitev prostora, če se število plovil ne povečuje nenadzorovano in če se reka ne spremeni zgolj v tišjo, a bolj intenzivno izkoriščano turistično kuliso.

Pomembno je tudi razumeti, da reka ni ločena od nas. Mi nismo zunaj nje, temveč v njej. Voda, ki teče skozi Ljublanico, je del istega naravnega ciklusa, ki omogoča življenje v mestu. Zato vsaka odločitev, ki jo sprejemamo o reki, ni odločitev 'o naravi', temveč odločitev 'znotraj narave', ki zadeva vse nas.

Če pogledamo Ljublanico v daljšem časovnem loku, vidimo, da je vedno bila več kot le tok vode. Bila je povezava med svetovi, kraji in obdobji. Od rimskega Nauportusa do moderne Ljubljane je ostala stalnica, ki se ni prilagajala človeku, ampak je človek ves čas iskal načine, kako živeti z njo.

Zato ima današnja elektrifikacija plovbe poseben pomen. Če je izvedena premišljeno, lahko predstavlja korak k večjemu spoštovanju in ohranjanju reke. Je priložnost za zmanjšanje hrupa, manjše motenje življenja v vodi in bolj umirjeno doživljanje prostora. Če je izvedena zgolj kot tehnološka nadgradnja brez razumevanja ekosistema, lahko hitro postane le nova oblika obremenitve.

Najpomembnejše vprašanje zato ni, kako moderno lahko naredimo plovbo, ampak kako spoštljivo lahko živimo z reko, ki je tukaj že tisočletja. Ljublanica ni naš objekt. Je naš sosed. In prav tako kot v vsakem skupnem prostoru je tudi tukaj ključno, da spremembe, ki jih uvajamo, najprej koristijo tistemu, ki je bil tukaj prvi – reki sami.

Besedilo: Marko Lavrenčič
Fotografiji: Andrej Tarfila

Čedalje več je tudi navdušencev nad supanjem.

Fotografija: Nik Bertonec, s.p.
Če govorimo o vrhuncu sodobnega športno-turističnega utripa na reki, ne moremo mimo projekta Odbojka na vodi.

Ljubljana: reka zgodb in doživetij

Kot turistični vodnik sem prehodil kilometre ob njenem nabrežju, a najlepši pogled nanjo se odpre, ko stopiš korak nazaj – ali ko se vanjo potopiš. Ljubljana ni le vodna pot, je tekoči oder našega glavnega mesta, ki že stoletja spreminja svojo vlogo. Od strahospoštovanja do igrišča na vodi.

Ko skupini tujih gostov razlagam o reki, ki opredeljuje utrip Ljubljane, pogosto začnem z uganko. Kako je mogoče, da ima reka, dolga borih 41 kilometrov, v ljudskem izročilu kar sedem imen? Trbuhovica, Obrh, Stržen, Rak, Pivka, Unica in končno – Ljubljana. Ta kraški fenomen je poskrbel za marsikatero naravno čudo, med drugim je posredno 'odgovoren' celo za nastanek Postonjske jame, saj je njena predhodnica Pivka tista, ki je izdolbla tamkajšnje podzemne dvorane. A njena mitološka zgodovina se začne še prej, z Jazonom in Argonavti, ki so s svojo ladjo Argo pluli po njenem toku, nekje na Barju naleteli na strašnega zmaja, ga premagali in nato ladjo razstavili ter jo na ramenih odnesli proti Jadranskemu morju. Za njimi so prišli koliščarji, nato Rimljani, ki so reko spremenili v ključno trgovsko vstopno točko za Emono.

Dolgo je Ljubljana narekovala pogoje življenja. Mestu je prinašala bogastvo, a hkrati strah. Vsako večje deževje je predstavljalo poplavljenе kleti in strah v očeh meščanov. Vse dokler se v 18. stoletju zadeve ni lotil jezuit, fizik in inženir Gabrijel Gruber. Njegov prekop je reko končno ukrotil – no, vsaj za prvo silo, da so si Ljubljančani lahko oddahnili in začeli jo dojemati kot nekaj lepega, ne le nevarnega.

Plečnikov vodni oder

Če je Gruber reko ukrotil, ji je arhitekt Jože Plečnik v tridesetih letih prejšnjega stoletja vdihnil dušo, ki jo občudujemo danes. Plečnik je Ljubljano videl kot vodno os mesta, avenijo, ki si zasluži enako spoštovanje kot najlepše kopenske ulice. Poglobil je njeno strugo in uredil nabrežja s stopničastimi terasami, vrbami in zelenjem.

Ko danes z gosti stojim na Tromostovju – tistem edinstvenem arhitekturnem križišču, ki mu ni para na svetu –, jim vedno rečem: »Poglejte dol.« Z vodne perspektive Plečnikove arkade in pokrita tržnica zaživijo v povsem novi luči. Kot bi gledal kuliso beneške palače, pretopljeno v lokalni podpeški kamen.

Malo naprej nas pozdravi Mesarski most, kjer zgodovino zamenja sodobna romantika tisočerihi ljubezenskih ključavnic, pot pa nas hitro pripelje do Zmajskega mostu. Kot nekdanji copywriter in ljubitelj zgodovine gostom rad poudarim, da ta most ni le lep zaradi Zanulovićevih zmajev, ampak je bil tehnološki čudež svojega časa. Ko so ga leta 1901 odprli, je bil to prvi most iz železobetona na področju celotne Avstro-Ogrske monarhije, prvi v Sloveniji s samostojnim lokom in sploh prvi pri nas, ki je dobil asfaltno prevleko. Pravi simbol prehoda v moderno dobo.

Od jutranje kave do gina na palubi

Danes je Ljubljana srce mestnega turizma in lokalnega življenja. Eden meni najljubših koticov za začetek dneva je Makalona – lokal,

ki je umeščen neposredno v Plečnikovo nekdanje пристanišče pod Tromostovjem. Sedeti tik nad gladino vode, z močno črno kavo v roki, medtem ko se mesto nad tabo šele prebuja, je neprecenljivo. Podoben umirjen utrip ponuja Špica, nekdanje mestno kopališče, kjer se danes ob Knjižnici pod krošnjami prepletajo preteklost, zeleni travniki in zvoki rečnega toka.

A pravi čar reke se začne, ko se vkrcaš nanjo. Vožnja z lesenimi ladjicami je postala klasika, brez katere si obiska Ljubljane ne moremo več predstavljati. Lahko greš še korak dlje. Danes reka ponuja butična doživetja – ladjico lahko najameš za zasebno zabavo, poslovni dogodek ali se udeležiš vodenih kulinarčnih plovb. Predstavljajte si: sončni zahod, lagodna plovba pod osvetljenimi mestnimi mostovi, v roki kozarec vrhunskega slovenskega vina, lokalnega kraft piva ali gina, ki ga spremljajo prigrizki domačih mojstrov. To je tisti turizem z visoko dodano vrednostjo, ki si ga želimo.

Za tiste z malce več športnega duha sta tu supanje in kajakaštvo. Ljubljana je ena redkih evropskih prestolnic, v kateri lahko dobesedno priveslaš skozi strogi center mesta. Pogled navzgor, proti mogočnim fasadam in mimoidočim pešcem z vodne gladine, ponuja povsem novo, skoraj intimno dimenzijo mesta.

Arena na vodi: svetovni fenomen

Če govorimo o vrhuncu sodobnega športno-turističnega utripa na reki, ne moremo mimo projekta Odbojka na vodi (Water Volleyball). Nekaj, kar se je začelo kot drzna promocijska ideja za evropsko prvenstvo v odbojki, se je razvilo v samostojni, svetovno odmevni spektakel.

Letos, natančneje 10. in 11. julija, bo Ljubljana ponovno postala športna arena. Plavajoče osvetljeno igrišče sredi rečne struge, obdano z množico navijačev na nabrežjih in mostovih, ustvari atmosfero, ki jo zavidajo v tujih metropolah. To ni več le šport, to je vrhunska turistično doživetje, ki Ljubljano postavlja na zemljevid drznih in inovativnih destinacij.

Ko torej potegnem črto pod vsemi kilometri, ki sem jih prehodil ob njej, vsemi plovbami, ki sem jih doživel: morda res ni 'najlepša reka na svetu' po uradnih hidrografskih kriterijih, a je zagotovo ena najbolj karizmatičnih. Ljubljana je naš ljubljanski biser, ki ne deli mesta na dva dela, ampak ga povezuje v eno samo veliko, tekoče doživetje. In kot vodnik vam polagam na srce – ne glejte je samo z mostov. Stopite dol, k njej. Tam se skriva prava zgodba.

Besedilo: Tine Ačimović

Bukovniško jezero obiskovalce navdušuje z neokrnjeno naravo.

Doživetja ob Bukovniškem jezeru

Bukovniško jezero v Občini Dobrovnik je ena najprivlačnejših turističnih in izletniških točk severovzhodne Slovenije. Obiskovalce navdušuje z neokrnjeno naravo, energijskimi točkami, možnostmi za aktivni oddih, kulinarčno ponudbo ter številnimi vsebinami za družine, pohodnike, kolesarje in ljubitelje miru v naravi. Zaradi raznolike ponudbe območje postaja sodobna destinacija za sprostitve in doživetja v vseh letnih časih.

Posebnost predstavljajo energijske točke, razporejene po gozdu v bližini jezera. Te že vrsto let privabljajo obiskovalce iz Slovenije in tujine, saj pozitivno vplivajo na počutje, sprostitve in ravnovesje telesa. Obiskovalci se ob njih pogosto ustavijo za meditacijo, počitek ali trenutek tišine v objemu narave.

Pomemben del območja je tudi Vidova kapelica, manjši sakralni objekt sredi gozda, ki obiskovalce navdušuje s svojo preprostostjo in mirno atmosfero. V neposredni bližini je Vidov izvir, eden najbolj obiskanih izvirov v Prekmurju. Po ljudskem izročilu naj bi voda blagodejno vplivala na vid in splošno počutje, zato si obiskovalci pogosto natočijo vodo ali si z njo umijejo oči.

Osrednja atrakcija ostaja Bukovniško jezero, ki s svojo umirjeno podobo ponuja prostor za sprostitve, sprehode in opazovanje narave. Urejene poti ob vodi omogočajo prijetne sprehode v vseh letnih časih, številni koticiki vabijo k posedanju in uživanju ob pogledu na jezersko gladino. Območje se vse bolj razvija tudi v ponudbo za družine, športne navdušence in ljubitelje aktivnosti na prostem.

Pomembna pridobitev je nova pešpot, ki povezuje Dobrovnik z jezerom. Pot obiskovalcem omogoča varen in prijeten dostop peš ter spodbuja trajnostno mobilnost. Hkrati povezuje turistične vsebine kraja z naravnim okoljem in obiskovalcem že med hojo približa lepote prekmurske pokrajine.

Za družine in otroke je posebno zanimiv pravljčni park z lesenimi skulpturami, pravljčnimi liki, interaktivnimi vsebinami in tematskimi postajami. Park spodbuja raziskovanje narave, gibanje in domišljijo ter ponuja igrivo spoznavanje gozda in njegovega okolja.

Veliko zanimanja privablja tudi pustolovski park, v katerem se obiskovalci lahko preizkusijo v adrenalinskih izzivih med drevesnimi krošnjami. Raznoliki poligoni so primerni za otroke, mladino in odrasle, premagovanje ovir, plezanje in spuščanje po jeklenicah predstavljajo odlično možnost aktivnega oddiha v naravi.

Območje Bukovniškega jezera prepletajo številne sprehajalne in

tematske poti. Te vodijo skozi gozdove, mimo energijskih točk do razglednih delov in drugih zanimivosti. Poti niso zahtevne, zato so primerne za vse generacije.

V zadnjih letih se močno razvijajo tudi kolesarske poti, ki povezujejo Bukovniško jezero z okoliškimi kraji in gričevnatimi deli Prekmurja. Kolesarji lahko izbirajo med lažjimi rekreativnimi trasami ter zahtevnejšimi vzponi po območju Goričkega.

Posebno doživetje predstavlja obisk Strehovskih gor, kjer med vinogradi stojijo stare vinske kleti, številne še vedno prekrte s slamo. Takšni objekti predstavljajo pomemben del kulturne dediščine in obiskovalcem pričarajo podobo nekdanjega načina življenja. Zaradi redkosti tovrstne arhitekture so Strehovske gorice zanimive predvsem za ljubitelje zgodovine, fotografije in podeželskega turizma.

Pomembna pridobitev območja je tudi parkirišče za avtodome, ki omogoča udobno bivanje popotnikom, ki Prekmurje raziskujejo na ta način. Takšna ponudba spodbuja razvoj trajnostnega turizma, saj obiskovalci okolico pogosto raziskujejo peš ali s kolesi.

Posebnost območja je gozdna knjižnica, postavljena med drevesi, v kateri lahko obiskovalci berejo in se sproščajo v naravi. Gre za lep primer povezovanja kulture, narave in trajnostnega turizma.

Ljubitelji aktivnosti ob vodi lahko uživajo tudi v ribolovu, saj je Bukovniško jezero priljubljena destinacija za ribiče zaradi mirnega okolja in bogatega ribjega sveta.

Za družine, šolske skupine in ljubitelje narave je zanimiva tudi gozdna učna pot, ki obiskovalce seznaja z gozdnim ekosistemom, rastlinami, živalmi in pomenom ohranjanja narave. Pot spodbuja trajnostno razmišljanje ter približuje pomen naravne dediščine Prekmurja.

Informacije:

Zavod za okolje in turizem Dobrovnik
www.bukovniškojezero.si
turizem@dobrovnik.si

V zadnjem obdobju si društvo s pomočjo in sodelovanjem Občine Medvode prizadeva za ureditev poti okoli Zbiljskega jezera.

Turističnega društva ne bi bilo brez Zbiljskega jezera

Turistično društvo Zbilje je eno najstarejših in najbolj dejavnih društev v občini Medvode. Ustanovljeno je bilo leta 1953, v času nastanka Zbiljskega jezera, ko je bila zgrajena hidroelektrarna Medvode. Prav na novo nastalo jezero je močno zaznamovalo razvoj kraja in odprlo številne možnosti za turizem, šport ter družabno življenje.

Društvo že več kot sedem desetletij aktivno skrbi za razvoj in prepoznavnost Zbilj ter okolice. Njegovo delo ni usmerjeno le v turizem, temveč tudi v ohranjanje urejenega in prijetnega okolja za domačine in obiskovalce. Posebno pozornost namenjajo urejanju Zbiljske dobave, vzdrževanju zelenih površin, urejanju parkirišč ter skrbi za čistočo kraja. Očiščevalne akcije v Zbiljah potekajo neprekinjeno vse od leta 1954 in predstavljajo pomemben del društvene tradicije. Te akcije ne prispevajo le k čistejšemu okolju, temveč tudi k večji ozaveščenosti o ravnanju z odpadki, varovanju narave ter spodbujanju trajnostnega načina življenja. Hkrati krepijo povezanost skupnosti, saj združujejo krajanje vseh generacij ob skupnem cilju, ohranjanju zdravega in prijetnega bivalnega okolja ob Zbiljskem jezeru.

Pomemben del njihove dejavnosti predstavlja tudi urejanje prostora ob jezeru. V sodelovanju s Krajevno skupnostjo Zbilje skrbijo za otroška igrišča, športne površine in prostore za druženje. Ob jezeru so urejena igrišča za odbojko na mivki, otroška igrala in območja za rekreacijo ter sprostitve, ki jih obiskujejo številni obiskovalci iz bližnje in širše okolice. Takšna ponudba je še posebno privlačna za turiste, ki želijo združiti sprostitve z aktivnim oddihom.

Turistično društvo Zbilje ima tudi pomembno povezovalno vlogo med vaščani. Z leti organizira številne prireditve, športne dogodke,

srečanja krajanov in tradicionalne aktivnosti, ki krepijo medsebojne odnose, spodbujajo medgeneracijsko povezovanje, ohranjajo lokalno identiteto ter krepijo občutek pripadnosti. Pomembna značilnost društva je njegova izrazita prostovoljna energija in sodelovanje z Občino Medvode, Savskimi elektrarnami, Prostovoljnimi gasilskim društvom Zbilje, Krajevno skupnostjo Zbilje ter drugimi lokalnimi organizacijami. Dolgoletno in predano delo Turističnega društva Zbilje je pomembno prispevalo k temu, da je občina Medvode danes prepoznavna turistična destinacija v širšem slovenskem prostoru.

V zadnjem obdobju si društvo s pomočjo in sodelovanjem Občine Medvode prizadeva za ureditev poti okoli Zbiljskega jezera. Cilj je oblikovati celostno urejeno naravno okolje, ki bo povezovalo turizem, šport in skrb za naravo ter še dodatno obogatilo ponudbo kraja.

Za svoje delo na področju turizma, urejanja okolja in razvoja kraja je društvo prejelo tudi več priznanj v okviru akcije Moja dežela – lepa in gostoljubna. Njihovo delovanje danes pomembno soustvarja podobo Zbilj, ki ostajajo priljubljena izletniška in rekreativna točka v okolici Ljubljane.

Besedilo: Matej Kovačič, TD Zbilje
Fotografije: Iztok Pipan, tvn

Udomačeni labodi so ena od največjih atrakcij.

Njihova osnovna športna dejavnost je čolnarjenje.

Ob jezeru na Mostu na Soči so bile lani urejene nove vstopne točke.

Ob Soči, Idrijci in Tolminki

Letošnje leto ima za obvodne kraje na Mostu na Soči, v Tolminu ter na Slapu ob Idrijci poseben pomen, saj poteka že 30. jubilejno srečanje obvodnih krajev. Tradicija, ki se je pred tremi desetletji začela prav na Mostu na Soči, danes povezuje kraje ob rekah, kjer voda že stoletja oblikuje prostor, življenje in identiteto prebivalcev.

Ob tej priložnosti je smiselno izpostaviti tudi razvoj turistične ponudbe na območju jezera na Mostu na Soči ter ob rekah Idrijci in Tolminki, ki v zadnjih letih pridobivajo vse večjo prepoznavnost v okviru trajnostnega in doživljajskega turizma.

Most na Soči – jezero kot izhodišče doživetij

Ob jezeru na Mostu na Soči so bile lani urejene nove vstopne točke okoli jezera, ki pomembno prispevajo k boljši dostopnosti do vode ter boljši organizaciji obiskovalcev. Poleg tega se postopoma urejajo sprehajalne poti ter površine za oddih in rekreacijo. S tem območje pridobiva na urejenosti, hkrati ohranja svojo naravno podobo. Jezero postaja vse pomembnejša točka za obiskovalce, ki iščejo stik z vodo, mir in možnosti za aktivno preživljanje prostega časa.

Tolmin in Tolminka – preplet narave in doživetij

V Tolminu se turistični razvoj usmerja v izboljšanje dostopnosti do naravnih znamenitosti ter urejanje vstopnih točk ob rekah. V preteklih letih je bila urejena tudi **sprehajalna pot ob Tolminki**, ki obiskovalcem omogoča lažji in prijetnejši dostop do rečnega okolja ter doživetje soteske in naravnih lepote tega območja. Posebej izstopa območje sotočja Soče in Tolminke, ki ostaja ena najbolj prepoznavnih točk v Posočju. Poleg naravne lepote območje dopolnjujejo sprehajalne poti, mostovi in možnost različnih doživetij v naravi, ki obiskovalcem omogočajo neposreden stik z rečnim okoljem.

Idrijca – mirnejši tok in pristna narava

Reka Idrijca ohranja značaj bolj umirjenega vodotoka, ki obiskovalcem ponuja sprostitve in stik z neokrnjeno naravo. Ob njej se razvijajo manjši turistični kotički, kopališča in točke za ribolov ter oddih. Slap ob Idrijci s svojo naravno kuliso dopolnjuje ponudbo območja in

predstavlja pomembno izhodišče za obiskovalce, ki iščejo mirnejša doživetja ob vodi.

Skupna prihodnost obvodnih krajev

Jubilejno 30. srečanje obvodnih krajev tako ni le priložnost za praznovanje tradicije, temveč tudi za razmislek o nadaljnjem razvoju. Območje Mosta na Soči, Tolmina, Tolminke in Idrijce se vse bolj uveljavlja kot prostor trajnostnega turizma, ki temelji na naravni dediščini, sodelovanju lokalnih skupnosti in spoštovanju rečnega prostora.

Besedilo: Jernej Vouk, TD Most na Soči
Fotografije: TD Most na Soči

Zelenje in modrina z roko v roki.

Kanal ob Soči je kraj, kjer reka ne oblikuje le pokrajine, temveč tudi življenje ljudi, kulturo in utrip prostora.

Kanal ob Soči – med smaragdno reko in bogato dediščino

Kanal ob Soči je slikovito mesto v osrčju srednje Soške doline, ki ga najbolj prepoznavno zaznamuje kamniti most čez reko Sočo. Most, danes simbol kraja in ena najbolj fotografiranih točk v dolini, je bil prvotno zgrajen leta 1580 kot lesen most. Skozi zgodovino so ga večkrat poškodovale vojne in druge ujme, današnja podoba pa je dobil leta 1920. Danes predstavlja enega najlepših arhitekturnih simbolov doline Soče ter priljubljeno točko umetnikov, fotografov in obiskovalcev od blizu in daleč.

Reka Soča je osrednja naravna znamenitost občine – njena zelena nit, magnet za obiskovalce in hkrati nema priča zgodovinskih dogodkov, ki so zaznamovali ta prostor. Na svoji poti proti jugu je skozi tisočletja izoblikovala globoka in ozka korita, med katerimi so najjužnejša in najširša prav v Kanalu. Korita so dolga približno 400 metrov, v pritočnem delu so široka 15 m, v iztočnem ustju pa 50 m, povprečna globina korit je med 10 m in do največ 15 m. Na obeh straneh je voda v stene izbrusila številne, kar velike kotlice (drasle), pogoste pa so tudi škavnice (krške, plitve vdolbine s strmim in ostrim obodom). Voda je globoka dobrih 10 m.

V poletnih mesecih naravna kopališča ob Soči postanejo priljubljeno zbirališče domačinov in obiskovalcev, ki iščejo osvežitev v smaradni reki ter sprostitev v objemu narave. Med najbolj obiskanimi kopališči so plaža pod Kampom Korada, kopališče pri gasilskem domu v Kanalu ter kopališče v Desklah pri mostu. Urejeni dostopi do reke, prodnate plaže in senca dreves ustvarjajo prijetno okolje za kopanje, sončenje ali preprosto uživanje ob zvoku reke. Poseben čar kopališču v Kanalu daje pogled na znameniti kamniti most in staro trško jedro, ki skupaj s turkiznimi odtenki Soče ustvarjata eno najlepših poletnih kulis v dolini.

Na desnem bregu Soče se nahaja Kamp Korada, umeščen tik ob smaradni reki. Kamp obiskovalcem ponuja čudovit pogled na znameniti kanalski most ter neposreden stik z eno najlepših in najčistejših evropskih rek.

Poletje v Kanalu zaznamujeta tudi dve prepoznavni prireditvi. Tradicionalni Skoki z mosta, ki jih Turistično društvo Kanal pripravlja že več kot tri desetletja, sodijo med najbolj odmevne dogodke v občini. Mednarodno uveljavljena prireditev poteka vse od leta 1989 in vsako leto privabi več tisoč obiskovalcev iz Slovenije in tujine. Skakalci se s 17 metrov visokega mosta poženejo v približno 11 metrov globoko vodo v kanalskih koritih, kjer je Soča zaradi zožitve struge globlja kot drugod. Tekmujejo v štirih disciplinah: lastovka, skok na noge, figurativni skok in freestyle.

V istem avgustovskem vikendu poteka tudi glasbeni dogodek Spevi na Soči – koncert na plavajočem odru pod kanalskim mostom. Kamnita kulisa mostu, osvetljene fasade hiš in odsev svetlobe na reki

ustvarjajo posebno atmosfero, ki obiskovalcem pričara nepozaben večer. Na odru so v preteklih letih nastopili številni priznani glasbeniki, med njimi pianist Ivan Skrt, Nuška Drašček in trio Vivere. Letos bosta dogodka potekala 14 in 16. avgusta. Sodobne tehnologije danes omogočajo obiskovalcem tudi drugačno doživetje reke Soče. Na Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Kanal so od leta 2025 obiskovalcem na voljo VR-očala, razvita v okviru projekta Virtualni potop: Odkrivanje podvodnega sveta reke Soče. S pomočjo virtualne resničnosti lahko obiskovalci doživijo virtualni skok z mostu, se podajo v podvodni svet Soče ter spoznajo biotsko raznovrstnost in občutljiv ekosistem reke. Aplikacija je na voljo v slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku.

Sočo pa poleg naravne in turistične vrednosti zaznamuje tudi bogata hidroenergetska dediščina. V najstarejši hidroelektrarni v občini, HE Doblar, so leta 2025 odprli Muzej energetike. Muzej Doblar je sodobno zasnovan prostor, ki na edinstven način povezuje industrijsko dediščino, energijo reke Soče in zgodbe ljudi, ki so soustvarjali razvoj hidroenergetike v Sloveniji. V objemu ene najstarejših hidroelektrarn na reki Soči obiskovalcem približa moč smaragdne reke, tehnični napredek prve polovice 20. stoletja ter pomen trajnostne proizvodnje električne energije za razvoj prostora. Muzej je hkrati poklon generacijam zaposlenih in lokalnemu okolju, danes pa deluje kot stičišče kulture, tehnike, narave in sodobnih doživetij za vse generacije obiskovalcev. Ogled muzeja je možen po predhodni prijavi na spletni strani Soških elektrarn. Kanal ob Soči je kraj, kjer reka ne oblikuje le pokrajine, temveč tudi življenje ljudi, kulturo in utrip prostora. Smaradna Soča tu povezuje zgodovino in sodobnost, naravne lepote in kulturno dediščino, mirne trenutke ob reki ter živahno poletno dogajanje. Prav v tej prepletenosti pristnosti, tradicije in sodobnih doživetij se skriva čar Kanala – kraja, ki obiskovalca ne očara le za trenutek, temveč mu ostane v spominu še dolgo po odhodu.

Informacije:
www.visitkanal.si | Fb profil VIST KANAL

Sprva je bilo jezero zgrajeno za industrijske in tehnološke potrebe železarne Štore.

Slivniško jezero je staro pol stoletja

Leta 1976 je bilo na izviru reke Voglajne v Gorici pri Slivnici zgrajeno in napolnjeno Slivniško jezero. Tako letos mineva 50 let od nastanka tega umetnega jezera, ki je vsa ta leta tako in drugače zaznamovalo okolico, prebivalce in način življenja tega območja.

Sprva je bilo jezero zgrajeno za industrijske in tehnološke potrebe železarne Štore. Lastniki zemljišč so morali tako in drugače predati svoje posesti za zajezitev jezera.

Po spremembi tehnologije v železarni Štore je bila primarna namembnost jezera opuščena, voda je ostala na vseh poplavljenih zemljiščih.

Projekt je nato vodil v turistične namene, zato so lastniki ustanovili družbo, ki bo razvijala turizem na tem območju. V preteklih letih je ob obali jezera nastalo nekaj manjših turističnih objektov, predvsem pa se je tam razvilo ribištvo.

Ob lokalu Ramna je urejeno parkirišče za obiskovalce lokala in vse ostale, ki si želijo samo ogleda jezera.

Ribiška družina Voglajna je skrbela za naselitev in gojenje različnih vrst rib, za katere so pogoji za življenje v jezeru najugodnejši. Pestrost in množičnost ribjih vrst je danes v jezeru zelo bogata, zato privablja ribiče od blizu in daleč. Člani ribiške družine so poskrbeli za osnovno infrastrukturo, ki omogoča sodoben in nadziran ribolov. Pripravljajo različna članska, meddruštvena in tudi mednarodna tekmovanja v ribolovu, ki so zelo dobro obiskana. Organiziran je tudi nočni ribolov. Na območju, imenovanem Ramna plaža, je bil zgrajen turistični objekt, ki nudi osnovno gostinsko, turistično in sanitarno ponudbo, oskrbo obiskovalcev ter igrala za otroke. Vsakršen poseg v prostor je tu zaradi vodovarstvenega območja zelo težaven. V lanskem letu je občina Šentjur zgradila kanalizacijsko omrežje, ki bo omogočilo nadaljnji razvoj turistične infrastrukture. V izgradnji je tudi parkirišče za avtodome, ki bo nudilo servis za tovrstne obiskovalce. Ob lokalu

Ramna je urejeno parkirišče za obiskovalce lokala in vse ostale, ki si želijo samo ogleda jezera. Vsako leto je organiziranih nekaj turistično-kulturno in zabavnih prireditev, med katerimi izstopata Ramna jazz in Kresna noč ob Slivniškem jezeru, na kateri tradicionalno otroci prižigajo sveče in jih proti večeru spuščajo po gladini jezera. Otroke obišče tudi povodni mož.

Ob jezeru, neposredno ob vodi, se je mogoče sprehoditi po ribiških stezicah, sicer je v okolici jezera speljana planinska pot S klopce na klopco, in sicer po okoliških gričih, s katerih se odprejo čudoviti razgledi na območje jezera ter bližnjo in daljno okolico.

Dejavnosti na vodi niso uradno organizirane, se je pa mogoče na lastno odgovornost in organizacijo po jezeru zapeljati s kajakom, supom in podobnimi pripomočki. Jezero ima urejen in izdan plovni režim. Po kombinaciji lokalnih, javnih in gozdnih poti se je mogoče okoli jezera peljati tudi s kolesom.

Kopanje v jezeru uradno ni organizirano, a ni prepovedano, tudi voda, po podatkih strokovnih služb, je zelo čista. V okolici je mogoča tudi turistična nastanitev, saj kar nekaj zasebnih ponudnikov nudi tovrstne usluge.

Slivniško jezero ponuja, da preživite čudovit dan v neokrnjeni naravi ob vodi, v miru, ob dobrem sladoledu, hladnem pivu in kremni rezini.

Besedilo: Janez Palčnik, predsednik KS Šenčur
Fotografije: KS Šenčur

Jezero ima urejen in izdan plovni režim.

Eno največjih presihajočih jezer v Evropi.

Notranjski park, mistična dežela Cerknškega jezera

Zgodbe o življenju med preveč in premalo vode

Cerkniško jezero je ena največjih naravnih posebnosti Slovenije in eno največjih presihajočih jezer v Evropi. Zaradi edinstvenega kraškega sistema voda tukaj nenehno izginja v podzemlje in se znova vrača na površje, zato se podoba jezera čez leto nenehno spreminja. Obdobja, ko je jezersko polje napolnjeno z vodo, se izmenjujejo s časom, ko se pokažejo travniki, pašniki in značilni kraški pojavi. Prav ta naravna dinamika ustvarja pokrajino, ki že stoletja navdušuje raziskovalce, domačine in obiskovalce ter daje Notranjski prav poseben značaj.

Bogastvo živalskega in rastlinskega sveta

Raznolikost življenjskih okolij omogoča izjemno bogastvo rastlinskih in živalskih vrst. Mokrotni travniki, trstičja, vodne površine in okoliški gozdovi predstavljajo pomemben življenjski prostor številnim vrstam ptic, dvoživk, žuželk in rastlin. Na območju jezera je bilo opaženih že več kot 300 vrst ptic, zato velja za eno najpomembnejših območij za opazovanje ptic v Sloveniji. Posebno priljubljena med obiskovalci je leta 2020 nagrajena tematska Pot Drvošec, kjer opazovalnici in razgledni stolp omogočajo mirno opazovanje ptic ter pogled na spreminjajočo se podobo jezera in njegove okolice.

Mednarodno pomembno mokrišče

Cerkniško jezero ni pomembno le kot naravna znamenitost, temveč tudi kot del širšega kraškega prostora. Leta 2006 je bilo skupaj z Rakovim Škocjanom ter Križno jamo z okolico vključeno med Ramsarska mokrišča mednarodnega pomena. Ramsarska konvencija povezuje najpomembnejša mokrišča sveta in opozarja na njihovo ključno vlogo pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, uravnavanju vodnega režima in blaženju posledic podnebnih sprememb. Mokrišča delujejo kot naravni zadrževalniki vode, pomagajo zmanjševati posledice poplav in suše ter predstavljajo enega najpomembnejših življenjskih prostorov za številne vrste. Pomemben del te kulturne krajine so jezerski travniki, ki jih domačini že stoletja ohranjajo s košnjo in pašo. Brez rednega upravljanja bi se območje začelo zaraščati, s tem bi izginjali tudi številni habitati. V Notranjskem parku se tradicionalno znanje danes povezuje s sodobnimi trajnostnimi pristopi. V okviru projekta LIFE Tršca razvijajo načine ponovne uporabe pokošene biomase, ki jo predelujejo v kompost ter pelete za steljo, namenjene uporabi v kmetijstvu. Takšen pristop spodbuja krožno gospodarstvo, hkrati prispeva k ohranjanju odprte krajine in biotske raznovrstnosti območja.

Doživetja v neokrnjeni naravi

Naravo Notranjskega parka je mogoče raziskovati na različne načine.

Številne pohodniške in kolesarske poti vodijo med jezerom, gozdovi in razglednimi vrhovi ter obiskovalcem omogočajo počasnejše in bolj poglobljeno raziskovanje prostora. Vedno več ljudi tukaj išče predvsem stik z naravo in umik od hitrega ritma vsakdana, zato v parku razvijajo tudi izbrana doživetja, ki temeljijo na miru, interpretaciji narave in lokalnih posebnostih območja. Med njimi so Kanu safari po skrivnostnih delih jezera, spust z gorskimi skirojem s Slivnice ter Odvezana pohajanja po divjih Javornikih ali Rakovem Škocjanu, kjer obiskovalci počasi spoznavajo kraški svet in gozdno krajino. Posebno doživetje ponujajo tudi selfness v Rakovem Škocjanu – poslušanje skritih zvokov narave in rezbarjenje v gozdu, ki poudarja pomirjanje, ustvarjalnost ter bolj zavesten stik z naravnim okoljem.

Pomemben del doživljanja območja predstavlja tudi interpretacija naravne dediščine. V Centru za obiskovalce Cerkniško jezero lahko obiskovalci bolje razumejo delovanje presihajočega jezera, kraške procese ter povezanost človeka z naravo. Prav ravnoesje med varstvom narave, tradicionalno kulturno krajino in trajnostnim razvojem daje območju posebno vrednost.

Moč narave in trajnostnega upravljanja

Cerkniško jezero danes predstavlja primer uspešnega povezovanja naravovarstva, trajnostnega upravljanja in doživljajskega turizma. Njegova največja vrednost ni le v izjemni naravni podobi, temveč v razumevanju, da je mogoče naravne procese ohranjati tudi s sodobnimi, trajnostnimi praksami. Zato ostaja eden najdragocenejših in najprepoznavnejših kraških svetov Slovenije – prostor, kjer narava še vedno narekuje svoj ritem, človek pa se ji uči prisluhniti.

Partizanska 2a, SI-1380 Cerknica
T: + 386 40 436 630,
www.notranjski-park.si

Soboško jezero daje celotnemu območju poseben značaj.

Expano – vrata v Pomurje ob Soboškem jezeru

Tik pred Mursko Soboto, ob Soboškem jezeru, stoji Expano – sodoben regijski promocijski center, ki je v zadnjih letih postal ena najprepoznavnejših turističnih točk Pomurja. S svojo arhitekturno podobo, interaktivnimi vsebinami in izjemno lego ob vodi predstavlja prostor povezovanja narave, turizma, lokalnih zgodb in sodobnih doživetij.

Njegova arhitektura je prepoznavna po leseni konstrukciji in sodobni zasnovi, ki obiskovalcem že ob prihodu nudi občutek odprtosti in povezanosti z naravo, medtem ko velike steklene površine omogočajo čudovit razgled na jezero in okoliško pokrajino.

Zgodba Expana

Expano ima posebno zgodbo. Slovenija ga je prvotno predstavila na svetovni razstavi Expo v Milanu leta 2015 kot promocijski paviljon države. Po zaključku razstave je paviljon našel nov dom ob Soboškem jezeru, kjer danes simbolično povezuje sodobnost, trajnostni turizem in predstavitev pomurske regije.

Njegova arhitektura je prepoznavna po leseni konstrukciji in sodobni zasnovi, ki obiskovalcem že ob prihodu nudi občutek odprtosti in povezanosti z naravo, medtem ko velike steklene površine omogočajo čudovit razgled na jezero in okoliško pokrajino.

Interaktivno doživetje Pomurja

Posebnost Expana je interaktivni doživljajski park, ki obiskovalce na sodoben način popelje skozi zgodbe Pomurja. Namesto klasičnega muzeja ali razstave obiskovalci regijo spoznavajo prek različnih interaktivnih vsebin, sodobnih tehnologij in igre. Raziskujejo lahko naravne značilnosti regije, spoznavajo kulturno dediščino, termalne zgodbe, lokalne posebnosti, življenje ob reki Muri ter v širši pomurski pokrajini in kulinariko. Interaktivne vsebine so zasnovane tako, da navdušujejo različne generacije – od otrok in družin do odraslih obiskovalcev in organiziranih skupin. Expano je tako postal prostor, kjer Pomurje ni predstavljeno le informativno, temveč predvsem doživljajsko. Obiskovalci lahko regijo občutijo skozi zgodbe, slike, zvoke in lastno raziskovanje.

Jezero kot prostor sprostitve in aktivnosti

Soboško jezero daje celotnemu območju poseben značaj. Ob urejenih sprehajalnih poteh, zelenih površinah in odprtih razgledih ponuja številne možnosti za preživljanje prostega časa. Obiskovalci območje radi izkoristijo za sprehode, tek, kolesarjenje ali sprostitve ob vodi.

V poletnih mesecih je območje še posebno živahno. Jezero privablja številne obiskovalce, ki iščejo stik z naravo, mirnejši tempo

in kakovostno preživljanje prostega časa. Ob vodi pogosto nastajajo družinska srečanja, rekreativna druženja in različni dogodki. Pomemben del ponudbe predstavljajo tudi športne in rekreativne aktivnosti. Okolica jezera je primerna za aktivno preživljanje prostega časa, hkrati ohranja občutek umirjenosti in povezanosti z naravo, ki je značilen za Pomurje.

Prostor dogodkov in povezovanja

Expano danes ni le turistična točka, ampak tudi prostor srečevanj, dogodkov in povezovanja lokalnega okolja. Čez leto gosti številne kulturne, turistične, poslovne in družabne dogodke. Obiskovalci lahko sodelujejo na različnih dogodkih, koncertih, predstavitev lokalnih ponudnikov, športnih dogodkih. Prav zaradi svoje lege ob vodi in sodobne infrastrukture je namreč območje privlačno za organizacijo dogodkov, ki povezujejo lokalno skupnost in obiskovalce od drugod.

Expano je v preteklosti gostil tudi Srečanje obvodnih krajev Slovenije, kar dodatno potrjuje pomen območja kot prostora povezovanja krajev ob vodi in promocije trajnostnega turizma.

Povezovanje lokalne ponudbe

Pomembna vrednost Expana je tudi povezovanje lokalnega turističnega gospodarstva. Obiskovalcem predstavlja izhodišče za raziskovanje širše regije in odkrivanje lokalnih ponudnikov. Pomurje je znano po gostoljubnosti, kulinariki, termalnih doživetjih, reki Muri in bogati naravni dediščini. Expano obiskovalce spodbuja, naj po obisku nadaljujejo raziskovanje regije in odkrijejo njene številne zgodbe. Sodobni obiskovalci iščejo predvsem pristna doživetja, stik z naravo in lokalne zgodbe. Prav zato območje ob Soboškem jezeru predstavlja pomemben primer sodobnega razvoja turizma, ki temelji na trajnosti, povezovanju in kakovostnem doživljanju prostora.

Bakovska ulica 41,
SI - 9000 Murska Sobota
T: +386 (0)40 722 405

Markovci so kraj ob reki Dravi, kjer se življenje že stoletja tesno prepleta z vodo, naravo in tradicijo.

Markovci: kjer narava, voda in dediščina ustvarjajo zgodbo

Markovci so kraj ob reki Dravi, kjer se življenje že stoletja tesno prepleta z vodo, naravo in tradicijo. Rodovitno Ptujsko polje, bližina Ptujskega jezera ter številni rokavi in travniki ob Dravi so v zgodovini oblikovali način življenja domačinov, njihove običaje, delo in povezanost s podeželjem. Prav zato imajo še danes pomembno mesto tradicionalna opravila, povezana z naravo, vodo in življenjem na ravnic.

Posebno doživetje za obiskovalce predstavlja tradicionalna vožnja s konjsko vprego, ki ohranja spomin na čas, ko so bili konji nepogrešljiv del vsakdanjega življenja. Vprege so nekoč predstavljale osnovno prevozno sredstvo za delo na poljih, prevoz ljudi in pridelkov ter povezovanje med kraji. Danes takšna vožnja obiskovalcem omogoča pristno doživetje podeželja, počasnejši stik z naravo ter vpogled v nekdanji način življenja na Dravskem in Ptujskem polju. Zvok konjskih kopit, lesene vprege in pogled na odprto pokrajino ustvarjajo posebno vzdušje, ki obiskovalca vrne v čas naših prednikov.

Pomemben del lokalne dediščine predstavlja tudi tradicionalni ribolov, ki je bil stoletja tesno povezan z reko Dravo in njenimi vodami. Domačini so nekoč dobro poznali rečne tokove, ribje vrste in stare načine lovljenja rib, ki so se prenašali iz roda v rod. Danes prikazi ribolova na starodavni način obiskovalcem predstavljajo del bogatega znanja in spoštljivega odnosa človeka do reke ter naravnega okolja. Takšni prikazi niso zgolj predstavitev stare obrti, temveč tudi pomemben opomin na pomen ohranjanja naravne in kulturne dediščine.

Ob vodi in travnikih ob Dravi se ohranja tudi prikaz tradicionalne košnje trave. Ročna košnja s koso je bila nekoč pomembno sezonsko opravilo, pri katerem so sodelovale družine in soseske. Danes prikazi košnje obiskovalcem približajo nekdanji način dela, povezanost človeka z naravo ter spoštovanje do zemlje in skupnosti. Ob tem se pogosto predstavljajo stari običaji, domača kulinarika in ljudsko izročilo, ki dodatno bogatijo turistično ponudbo kraja.

Markovci pa niso znani le po naravnih danostih in življenju ob vodi, temveč tudi po bogati kulturni dediščini in izjemni povezanosti ljudi. Posebno mesto ima ohranjanje pustne tradicije s korantom, ki je postal prepoznaven simbol kraja in širšega območja. Številna društva in domačini skrbijo, da se običaji, znanja in stari načini življenja ne pozabijo, temveč se prenašajo na mlajše generacije in predstavljajo obiskovalcem od blizu in daleč.

Prav povezovanje naravne dediščine, življenja ob vodi, kulturnih običajev in gostoljubnosti domačinov daje Markovcem posebno identiteto. Obiskovalec tukaj ne spozna le kraja, ampak začuti način življenja, ki je skozi stoletja rasel skupaj z reko Dravo in ljudmi ob njej.

Pomemben del lokalne dediščine predstavlja tudi tradicionalni ribolov, ki je bil stoletja tesno povezan z reko Dravo in njenimi vodami.

Informacije:
visitmarkovci.eu
hello@visitmarkovci.eu
 FB turistično društvo občine Markovci

Ptujsko jezero je največje umetno jezero v Sloveniji.

Domačini mu pravijo kar 'Ptujsko morje'

Največje umetno jezero v Sloveniji že desetletja povezuje naravo, šport, rekreacijo, turizem in kakovostno preživljanje prostega časa, hkrati ostaja območje z izjemno občutljivim naravnim ravnovesjem in številnimi omejitvami, ki pomembno vplivajo na njegov razvoj.

Domačini ga radi imenujemo kar 'Ptujsko morje'. Povsem upravičeno, saj pogled na široko vodno površino, sončne zahode nad Ptujskim gradom ter živahno poletno dogajanje ob vodi ustvarjajo posebno doživetje, zaradi katerega je območje vse bolj priljubljeno med domačini in obiskovalci.

Območje jezera je danes priljubljena destinacija za sprehajalce, tekače in kolesarje. Okoli jezera vodi približno 13 kilometrov dolga krožna pot, ki obiskovalcem omogoča stik z naravo, čudovite razglede na vodno površino in opazovanje bogatega živalskega sveta. Posebej živahno postane območje v poletnih mesecih, ko se Ptujsko jezero spremeni v pravo središče druženja, rekreacije in aktivnosti na prostem.

Na jezeru je mogoče izvajati številne vodne športe, od veslanja, kajakaštva, vožnje s kanuji, jadrnanja in deskanja do vožnje s supi, pedalini, motornimi čolni in vodnimi skuterji. Plovbo na jezeru ureja Odlok o določitvi plovbnega režima na reki Dravi in Ptujskem jezeru. V conah A in B je mogoča plovba vseh vrst plovil, tudi motornih, pri čemer je plovni režim prilagojen varovanju narave ter življenju ptic na jezeru.

Posebno doživetje ponujajo panoramske vožnje z ladjico Čigra, ki obiskovalcem razkrivajo Ptuj z drugačnega zornega kota – z razgledi na staro mestno jedro, Ptujski grad ter gričevnato pokrajino Halož in Slovenskih gor. Ladjica Čigra je tako postala eden najprepoznavnejših simbolov poletnega utripa ob Ptujskem jezeru.

Pomembno vlogo pri razvoju območja ima marina Ranca, edina kopenska marina v Sloveniji. Območje Rance je danes osrednji prostor športnega, turističnega in družabnega utripa Ptujškega jezera. Tu se odvijajo regate, koncerti, poletni dogodki in tradicionalna Rancarija – edinstvena veslaška prireditve z značilnimi dravskimi čolni, imenovanimi 'rance'.

Pomemben mejnik razvoja območja predstavlja projekt 'Vitalizacija Ptujškega jezera', ki sta ga Mestna občina Ptuj in Občina Markovci začeli izvajati leta 2006. Namen projekta je postopni razvoj športno-rekreacijskih in turističnih dejavnosti na vodi in ob njej ter vzpostavitev ustrezne infrastrukture za izvajanje teh dejavnosti.

Na podlagi veljavnega Medobčinskega lokacijskega načrta za Ptujsko jezero in del reke Drave so bila v prvi fazi projekta leta 2007 zgrajena vstopno-izstopna mesta Toplice in Zabovci ter delno pristanišče Ranca. Ta infrastruktura je pomenila pomemben korak pri razvoju organizirane

plovbe, športnih dejavnosti in rekreacije na vodi.

V naslednjih letih so se vlaganja nadaljevala. Leta 2017 sta bila na območju pristanišča postavljena dva začasna premečna objekta s sanitarijami, urejena velika lesena terasa s stopnicami ter otroško igrišče. V enem izmed objektov je zaživela tudi gostinska ponudba Ranca bara v lasti Mestne občine Ptuj.

Leta 2018 je bil v okviru projekta zgrajen še pomol Ribič v dolžini 30 metrov. Ta predstavlja pomembno vodno logistično povezavo med levim bregom Drave, kjer je staro mestno jedro Ptuj, in desnim bregom z območjem Term Ptuj in golf igrišča. Hkrati pomol povezuje območje Rance z vstopno-izstopnim mestom Zabovci v Občini Markovci.

Prav novi pomol Ribič je ponovno omogočil intenzivnejše izvajanje panoramskih voženj z ladjico Čigra ter dodatno povezal turistično ponudbo mesta in jezera.

Pomembna pridobitev območja je tudi tako imenovana 'Gozdna plaža' na desnem bregu jezera pri Termah Ptuj. Obiskovalcem omogoča sprostitve ob vodi, izvajanje rekreacijskih dejavnosti ali preprosto uživanje v razgledu na Ptujski grad in staro mestno jedro.

Leta 2019 so bili obnovljeni še trije stari plavajoči pomoli v pristanišču Ranca, ki danes služijo za spust in privez plovil ter pristajanje turistične ladjice Čigra, vse do dokončne dograditve pristanišča.

Kljub številnim aktivnostim razvoj Ptujškega jezera ostaja zahteven proces. Občina pri načrtovanju novih ureditev pogosto naleti na številne omejitve, ki izhajajo predvsem iz naravovarstvenega statusa območja in državne zakonodaje.

Ptujsko jezero namreč v celoti leži na območju Natura 2000. Na desnem bregu jezera je urejena tudi ornitološka opazovalnica, s katere je mogoče opazovati zaščitene vrste ptic na umetnih otokih v jezeru. Del jezera predstavlja območje, kjer plovba ni dovoljena, saj tam gnezdi in bivajo ptice.

Prav zaradi teh značilnosti je vsak poseg na območju strogo reguliran. Vsaka nova ureditev zahteva številna soglasja državnih institucij, okoljske presoje in dolgotrajna usklajevanja. Dodatno kompleksnost predstavljajo tudi lastniška razmerja, saj je velik del zemljišč ob jezeru v državni ali zasebni lasti.

Besedilo in fotografija: Občina Ptuj

Kulinarični užitek v naravi.

Bela krajina vabi

Rafting na Lahinji

Poleg dolgoletne ponudbe turističnih doživetij in timbilingov, ki vključujejo raftanje po Kolpi s kulinarično in vinsko popestritvijo, letos dodajajo še možnost raftanja po mirnejši Lahinji, ki nas je ob obisku navdušila s svojo spokojno lepoto. Turistična agencija Bravina v svoji ponudbi združuje klasične izlete, doživetja za individualne goste ter programe za poslovne skupine v okviru MICE segmenta (*Meetings, Incentives, Conferences, Events*), pojasnjuje vodnik Gregor Jevšček in doda, da so prepoznali, da podjetja vse bolj iščejo doživetja, ki zaposlenim ponudijo več kot le druženje – iščejo pristno izkušnjo, povezovanje ekipe in čas v naravi. Bela krajina s svojo neokrnjeno naravo, rekama Kolpo in Lahinjo ter številnimi možnostmi za aktivna doživetja ponuja idealno okolje za to. Tako so timbilinge vključili v našo ponudbo in jih danes pripravljamo po meri posamezne skupine – od sproščenih aktivnosti na vodi do bolj dinamičnih ekipnih izzivov, kot so npr. zabavne timbiling igre Pastirski mnogoboj.

Raftingom na Kolpi in Lahinji

»O klasičnem raftingu na divjih vodah na Kolpi in Lahinji pravzaprav ne moremo govoriti v enakem smislu kot na Soči, Uni ali Tari. Obe reki sta mirnejši in namenjeni predvsem sproščnemu čolnarjenju,

Turo spremljajo različne zanimivosti, zgodbe in legende, ki jih delijo vodniki.

uživanju v naravi ter druženju na vodi.« pravi. »Kolpa je širša, bolj odprta reka z lepimi prodnatimi bregovi in prijetnim poletnim utripom. Velja za eno najčistejših, najvarnejših in hkrati najtoplejših rek v Evropi, kar je res izjemna kombinacija. Prav zato je zelo priljubljena za kopanje, družinska doživetja in sproščene skupinske aktivnosti na vodi. Lahinja ponuja povsem drugačno izkušnjo. Je ožja, bolj skrita in obdana z bujnim rastjem, zato plovba po njej deluje skoraj kot vožnja skozi naravno džunglo. Krošnje dreves ponekod ustvarjajo zelene tunele nad reko, zaradi česar je doživetje zelo umirjeno, intimno in posebno.« Obe reki sta sicer primerni za čolnarjenje od pomladi do pozne jeseni, približno med marcem in novembrom, seveda glede na vremenske razmere in vodostaj. Čolnarjenje po Lahinji poteka v okolici Črnomlja, teče tudi skozi samo mestno jedro. Prav to daje doživetju poseben značaj, saj obiskovalci reko in mesto spoznavajo s povsem drugačne perspektive – z vode.

Drugačna izkušnja

»Lahinjo smo v ponudbo vključili, ker je izjemno lepa reka z bogato zgodovino življenja ob njej. V preteklosti je bila precej bolj povezana z vsakdanom domačinov kot danes. O tem pričajo številne stare fotografije in pripovedi starejših prebivalcev – ob reki so bila urejena kopališča, gostinska ponudba, ljudje so se tam zbirali, kopali, plavali, organizirana so bila celo plavalna tekmovanja,« pripoveduje. »Danes si želimo to zgodbo ponovno približati obiskovalcem, vendar na butičen, trajnosten in bolj osebni način. Čolnarjenje po Lahinji je namenjeno manjšim skupinam, ki želijo doživeti mir reke, njeno izjemno naravno bogastvo ter jo spoznati počasneje in bolj doživeto.« Čeprav sta Kolpa in Lahinja geografsko zelo blizu, pa ponujata povsem različno doživetje. Kolpa je širša, bolj odprta reka, z lepimi prodnatimi bregovi in razgledi na belokranjsko krajino. Na njej je več prostora za kopanje, druženje, skoke v vodo in sproščeno poletno vzdušje. Tempo na Kolpi je igriv in živahen. Lahinja je povsem druga zgodba – ožja, bolj skrita, tišja, mirna in zelo intimna. Obdana je z gostim rastjem in drevesi. Med plovbo imaš občutek, kot da si vstopil v povsem drug svet. Doživetje je bolj umirjeno, opazovalno in povezano z naravo.

Belokranjska dediščina

»S produktoma Zgodbe iz broda in Zeleni kilometer želimo obiskovalcem predstaviti predvsem tisti del belokranjske dediščine, ki je tesno povezan z reko in življenjem ob njej. Reki Lahinja in Dobličica, ki objemata Črnomelj, namreč ne predstavljata le naravne znamenitosti, ampak sta skozi stoletja soustvarjali razvoj Črnomlja, vsakdan ljudi ter številne zgodbe, ki jih danes ponovno odkrivamo,« pove in nadaljuje: »Posebno želimo izpostaviti staro mestno jedro Črnomlja, ki ga gostje pri tem doživetju spoznavajo s povsem drugačne perspektive – iz čolna. Med plovbo se prepletajo narava, zgodovina in pripovedi kraja: od zgodb o življenju ob vodi do legende o meču, ki so ga našli v reki Lahinji. Prav takšne zgodbe prostoru dajejo poseben značaj in obiskovalcem omogočajo, da Belo krajino doživijo bolj osebno in doživeto.«

Za varnost je poskrbljeno, saj obiskovalci nosijo ustrezno varovalno opremo.

Spremljevalci na turah so izkušeni turistični vodniki, interpretatorji zgodovine in kraja, obiskovalce pa na njih najbolj navduši mirnost in umirjenost reke, skupaj s kulturnim delom, ki ga vključujejo v doživetje – Črnomaljskim gradom, Zakladnico v Črnomlju, lokalno gastronomijo. Za varnost je poskrbljeno, saj je prisoten certificiran reševalec iz vode, hkrati obiskovalci prejmejo ustrezno varovalno opremo za udobje in varnost.

Plovbo po Lahinji so sicer šele dobro pričeli, sicer agencija Bravina beleži največ timbilingov za Slovence, pa tudi Hrvate ter goste nekaj ostalih držav. Pri individualnih programih pa je daleč največ obiska gostov iz ZDA, saj partnersko sodelujejo z agencijami, ki prodajajo naše pakete. Aktivno so vse leto, največ obiska imajo v pred- in v sezoni.

Butična doživetja

Pri doživetju *Zgodbe z broda* je tura vodena. Gostje reko in mesto raziskujejo skupaj z vodnikom, ki med plovbo predstavi zgodbe o reki, zgodovini Črnomlja, lokalni dediščini ter zanimivosti, ki jih

Na turi po Lahinji obiskovalce prijetno presenetijo z lokalno penino – kozarčkom na poti na vkrčališče.

obiskovalec sam težko opazi ali razume brez razlage. Prav pripovedi in interpretacija prostora dajo temu doživetju posebno vrednost. Doživetje traja približno dve do tri ure, odvisno od velikosti skupine, tempa plovbe in spremljevalnega programa. Samo čolnarjenje poteka v umirjenem ritmu, vmes se večkrat ustavijo za pripovedi, predstavitev zanimivosti ob reki ter posamezne točke kulturne dediščine v Črnomlju.

Seveda na Kolpi v okviru drugih programov ponujajo tudi samostojni najem čolnov, tako se lahko gostje na vodo odpravijo sami in raziskujejo reko v svojem ritmu. Pri Lahinji pa so se odločili za vodeni butični koncept, saj želijo obiskovalcem ponuditi celostno izkušnjo – ne le plovbo, ampak zgodbo prostora, kot jo doživimo domačini.

»Kulinarika je pomemben del doživetja, saj verjamemo, da kraj najlepše spoznaš tudi skozi njegove okuse. Po plovbi tako gostom ponudimo lokalno pogostitev z izbranimi belokranjskimi dobrotami, pripravljenimi pri lokalnih ponudnikih in iz lokalnih sestavin. To so okusi, ki so del naše tradicije in vsakdanjega življenja.«

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič

Fotografije: Foto agencija Bravina in Mateja Blažič Zemljič

Lahinja je mirnejša od Kolpe ter bolj divja, naravna in neokrnjena.

Ornitološki rezervat Dravograjsko jezero spada v območje Natura 2000 in nudi zavetje več kot 150 vrstam ptic in ostalim živalskim in rastlinskim vrstam.

Dravograjsko jezero – modri biser na stičišču štirih dolin

Dravograd je raj za ljubitelje narave in aktivnega preživljanja prostega časa. Naravna dediščina občine je raznolika in dostopna. Posebnost je ornitološki rezervat **Dravograjsko jezero**, ki spada v območje Natura 2000 in nudi zavetje več kot 150 vrstam ptic in ostalim živalskim in rastlinskim vrstam. Ob zalivu je na novo urejena **Bobrčkova pot**, ki je lahka, nezahtevna, dostopna tudi invalidom ter opremljena z informacijskimi tablami z zanimivostmi in preprostimi nalogami, ki bo pritegnila predvsem družine z otroki, kjer se bodo skupaj naučili kaj novega o pestrem življu ob, na in v reki Dravi.

Korenine mesta, ki so z značilnostmi današnje podobe začele nastajati v 12. stoletju prav zaradi ugodne prometne lege, so se nakazovale že v antiki. O pomembni srednjeveški vlogi trga pod gričem prijazno priča ohranjena veduta mestnega jedra. Življenje na severovzhodu Slovenije, tik ob sosednji Avstriji, med neokrnjenimi prostranimi pogorji Kozjaka, Pohorja in Strojne, zaznamujejo reke, prek katerih mostovi povezujejo sosednje bregove. Zgodovina Dravograda je neločljivo povezana z reko Dravo. Že v rimskih časih je tukaj potekala pomembna pot, v srednjem veku se je nad trgom dvigal mogočen grad – Stari grad, od katerega so danes vidne le še ruševine, ki še vedno ponujajo najlepši razgled na kraj. Dravograd je bil stoletja ključno pristanišče za flosarje – splavarje in pomembno železniško vozlišče, kar mu je dalo pečat podjetnosti in odprtosti.

Občina skriva nekaj najdragocenejših kulturnih spomenikov na Koroškem – majhno, a izjemno pomembno romansko **cerkev sv. Vida** v središču mesta, enega najbolje ohranjenih tovrstnih objektov pri nas; pomemben je **Muzej nacističnega nasilja** v prostorih nekdanjih zaporov gestapa, ki opominja na težke preizkušnje med drugo svetovno vojno in ohranja spomin na boj za svobodo; veliko pozornosti si zasluži tudi **dvorec Bukovje** – baročni dvorec v bližini mesta, ki danes služi kot protokolarni objekt občine in regije ter izjemno prizorišče različnih kulturnih dogodkov, tudi porok. Dvorec je umeščen v slikovito kuliso med ravnico na desnem bregu Drave ter pohorskim gozdnim pobočjem Bukovja s skrivnostnimi razvalinami romanskega gradu Pukštajn in danes živi s pestrim kulturnim dogajanjem. Sodobna ponudba se prepleta z naravnimi danostmi in s kulturno dediščino dvorca, ki spominja na njegovo zgodbo vse od 18. stoletja. Dvorec je primeren tudi za umetniške skupine in kulturna

društva, ki iščejo lokacijo in prostore za vaje, priprave, druženje in skupinsko ustvarjanje. Poleg raznolikega kulturnega programa ponudba dvorca obsega še prenočitvene zmogljivosti za udeležence dogodkov ali naključne goste. Sobe so primerne za kolesarje, saj mimo vodi trasa mednarodne kolesarske poti ob Dravi.

Nepogrešljiv del zgodovine Dravograda predstavlja tudi **vasica Libeliče**, katere prebivalci so Slovencem znani po enkratnem dogodku iz obdobja po koroškem plebiscitu. Muzejske zbirke pripovedujejo zgodbe o življenju in dogodkih z zgodovinskim pečatom zaradi obmejne lege in krajinskega značaja občine Dravograd: **črna kuhinja** v Libeličah je eden najlepših in največjih tovrstnih ohranjenih ambientov v Sloveniji, **Zbirka kmečkega orodja** v skednju v Libeličah združuje delovne in praznične običaje skozi štiri letne čase, **Plebiscitna zbirka** opisuje domoljubno prizadevanje Libeličanov za priključitev k matični domovini, **kostnica** je eden izmed treh še ohranjenih objektov v Sloveniji, ki je obdržala vsebino – kosti. Vabljava pestrost pokrajine in letnih časov ponuja številne priložnosti za pristen stik z naravo. Naselja, hribi in reke so bogastvo posebnosti, s katerimi v Dravogradu živijo že generacije. Ob njih so urejene pohodne, tematske ali rekreativne poti, namenjene pohodnikom, planincem, kolesarjem, radovednim raziskovalcem, ki želijo spoznati pestrost okolja in korenine tukajšnje kulture. Skozi Dravograd peljeta tudi **Dravska kolesarska pot**, ki velja za eno najlepših, najbolj urejenih in najvarnejših kolesarskih poti v Evropi (z oceno 5*), in na novo urejena **Štrekna**, ki privablja kolesarje od blizu in daleč. Priljubljene so tudi pohodniške poti po bližnji okolici, predvsem na še eno razgledno točko **Skala** in na **Košenjok**, planinsko točko nad mestom, ki ponuja mir, svež zrak in neokrnjeno naravo. Skoraj smo pozabili še na pravega posebnega – mineral **dravit**, ki so ga našli prav na tem območju in si ga lahko ogledate v dvorcu Bukovje, kjer je urejena tudi posebna infotočka Geoparka Karavanke, kamor spada tudi Dravograd.

Optimistično v poletno turistično sezono

Slovenski turizem v poletno sezono vstopa previdno optimistično, gostoljubno in z odgovornim pristopom, so na medijskem dogodku v Ljubljani poudarili partnerji iz panoge. Ker je poletje obdobje največjega obiska, se v nekaterih najbolj obiskanih krajih in terminih še posebno pokaže, kako pomembni so dobro upravljanje prometa, prostora in javne infrastrukture ter skrb za kakovost bivanja v lokalnih okoljih. Zato destinacije, turistično gospodarstvo in nacionalni deležniki izvajajo številne ukrepe, da bi turizem prinašal koristi vsem: gostom, zaposlenim v turizmu, lokalnim prebivalcem, podjetjem in gospodarstvu.

Turizem je ena najobetavnejših panog za razvoj Slovenije. Podpira skladni regionalni razvoj, ustvarja delovna mesta, odpira priložnosti za mala podjetja in mlade, ohranja dediščino, spodbuja razvoj podeželja, bogati kulturno in gastronomsko ponudbo ter krepi ponos na kraje, v katerih živimo.

Njegov pomen potrjujejo podatki: turistični BDP predstavlja 5,4 odstotka BDP-ja države, skupaj s posrednimi učinki 8,9 odstotka. Turistična dodana vrednost predstavlja 3,9 odstotka nacionalne dodane vrednosti (vir: SURS). V turizmu deluje več kot 23.000 poslovnih subjektov (vir: AJPEs), zaposlenih je skoraj 60.000 ljudi. Izvoz potovanja je leta 2025 znašal 3,49 milijarde evrov (vir: Banka Slovenije). Potovanja predstavljajo 26 odstotkov celotnega izvoza storitev in so druga največja kategorija slovenskega izvoza storitev. Kljub številnim bojaznim, zlasti zaradi geopolitičnih napetosti, so podatki o obisku na začetku leta spodbudni. V prvih petih mesecih, torej zunaj glavne sezone, so se prihodni turistov po podatkih eksperimentalne statistike SURS-a povečali za 6 odstotkov, prenočitve za 7 odstotkov. Prenocitve domačih gostov so bile višje za 3 odstotke, tujih za 9 odstotkov.

»Ključno vprašanje slovenskega turizma danes ni več, kako privabiti več gostov, temveč kako njihov obisk usmeriti tako, da ustvarja večjo vrednost z manjšimi pritiski ter prispeva h kakovostnemu razvoju lokalnih okolij. Na STO-ju ta pristop podpiramo na več ravneh. Z orodji, kot je informacijsko središče NiST z več kot 60 kazalniki, omogočamo podatkovno podprto odločanje. Spodbujamo razvoj kakovostnih doživetij ter krepimo znanje in kompetence destinacij ter ponudnikov prek izobraževalnih programov in strokovnih dogodkov. Promocijo usmerjamo v goste z višjo potrošnjo, daljšo dobo bivanja in večjo pripravljenostjo za obisk zunaj glavne sezone. Obiskovalce hkrati informiramo o varnem in odgovornem obisku, na domačem trgu spodbujamo odkrivanje še nepoznatih kotičkov Slovenije ter krepimo zavedanje o pomenu panoge. Turistični deležniki pri prizadevanjih za doseganje strateških ciljev že tesno sodelujemo, izzive, ki presegajo okvir panoge, pa moramo naslavljaliti širše in usklajeno,« je dejala **mag. Maja Pak Olaj, direktorica Slovenske turistične organizacije**. Slovenski turizem ima močne temelje v kakovosti, trajnosti in gostoljubju. Povprečna spletna ocena zadovoljstva s turistično ponudbo vse leto znaša 8,9, enaka ocena je bila dosežena tudi v poletni sezoni 2025 (vir: MMGY TCI Research). V Zeleno shemo slovenskega turizma je vključenih več kot 280 nosilcev znaka Slovenia Green, 78 odstotkov prebivalcev Slovenije je v raziskavi Resident Sentiment Index navedlo, da radi stopijo v stik s turisti, jim

svetujejo in dajejo uporabne napotke (vir: MMGY TCI Research).

A izkušnja po destinacijah, obdobjih in posameznih točkah se razlikuje. Čeprav je povprečna zasedenost vseh turističnih kapacitet v Sloveniji vse leto okrog 50-odstotna, se v poletnih konicah na nekaterih točkah izraziteje kažejo lokalni in sezonski pritiski, zlasti na promet, parkiranje, prostor in javno infrastrukturo s strani domačih in tujih turistov ter obiskovalcev.

Cilji slovenskega turizma so jasni: večja dodana vrednost, spodbujanje obiska vse leto in po vsej Sloveniji, tesnejše povezovanje destinacij, hitrejša digitalna in trajnostna preobrazba ter pametno upravljanje turističnih tokov na destinacijah v skladu s strateško vizijo slovenskega turizma: manjši odtis in večja vrednost za vse.

Za doseganje teh ciljev so potrebni usklajeni, podatkovno podprti in večsektorski ukrepi, saj mnogih vprašanj turizem ne more reševati sam. Ključno je, da imajo destinacije opredeljene jasne razvojne strategije. Destinacije, turistično gospodarstvo in nacionalni deležniki izvajajo številne aktivnosti: od razvoja podpornih podatkovnih platform, shem za spodbujanje odgovornega turizma, pravočasnega informiranja in usmerjanja obiskovalcev do spodbujanja obiska manj obremenjenih območij in obdobji, upravljanja obiska najbolj priljubljenih naravnih znamenitosti, urejanja prometnih in parkirnih režimov ter dialoga z lokalnimi prebivalci, so izpostavili na dogodku.

Besedilo: STO

Fotografije: Siniša Kanižaj/STO

Ključno je, da imajo destinacije opredeljene jasne razvojne strategije.

Če iščete idejo za drugačen izlet, je prenovljeni Črnomelj destinacija, ki jo je vredno dodati na seznam.

Obnovljen grad Črnomelj

V jugovzhodnem delu Slovenije se skriva dragoceni biser, ki je po obsežni prenovi dobil povsem novo življenje. Grad Črnomelj, najstarejša in najmočnejša stavba v mestu, je po prenovi letos ponovno odprla vrata in postala ena najzanimivejših novih kulturnoturističnih točk v Sloveniji. Razstava *Branilci krone in meja* je združila spoštovanje do dediščine, sodobne tehnologije in ustvarjalne pristope, ki obiskovalcem vseh generacij ponujajo povsem novo doživetje.

Grad, ki je stoletja varoval mesto – danes pa ga oživlja

Črnomaljski grad, postavljen na ožini rečnega okljuka, je skozi stoletja varoval vstop v mesto in igral ključno obrambno vlogo. Njegovi začetki segajo v konec 12. stoletja, današnjo podobo je dobil v 20. stoletju. Danes je ponovno osrednji simbol mesta – obnovljen, ohranjen in pripravljen na novo poglavje.

Razstava *Branilci krone in meja* je združila spoštovanje do dediščine, sodobne tehnologije in ustvarjalne pristope, ki obiskovalcem vseh generacij ponujajo povsem novo doživetje.

V okviru projekta je bilo prenovljenih več kot 900 m² pritličnih in kletnih prostorov. Izvedena so bila obsežna gradbena, inštalacijska in konservatorska dela, sanirana vlaga, obnovljena fasada, urejena drenaža, prenovljeni tlaki in ometi ter vzpostavljena sodobna tehnična oprema. Posebna pozornost je bila namenjena ohranjanju zgodovinskega značaja stavbe, hkrati pa ustvarjanju prostorov, ki omogočajo razstave, koncerte, poroke, protokolarne dogodke in druge prireditve.

Prenova je prinesla tudi novo celostno grafično podobo, izboljšano fizično in digitalno dostopnost ter dodatne vsebine – od grajske kleti in razdelilne kuhinje do trgovine s spominki, ki ponuja izbrane lokalne izdelke.

Nova energija za Belo krajino

Projekt *Branilci krone in meja* je veliko več kot gradbena prenova. Je strateška naložba v razvoj kulturnega in trajnostnega turizma v regiji, ki je bila dolgo spregledana, čeprav skriva izjemno naravno in kulturno dediščino. Bela krajina z obnovljenim gradom dobiva nov

zagon – prostor, kjer se prepletata tradicija in inovacija, lokalna zgodba pa dobiva nacionalni pomen.

Prenovljeni grad Črnomelj je postal prostor zabavnega učenja, ustvarjalnega raziskovanja in pristnih doživetij. Otroci v njem najdejo igro, odrasli navdih, starejši stik s preteklostjo, vsi pa zgodbo, ki jo lahko doživijo na svoj način. Podrobnejše informacije najdete na www.gradcrnomelj.eu

Vabilo k odkrivanju manj znanih kotičkov Slovenije

Slovenija je polna krajev, ki presenetijo, ko jim damo priložnost. Črnomelj je eden izmed njih. Obisk gradu je odlično izhodišče za raziskovanje Bele krajine – njenih belih brez, vinorodnih gričev, reke Kolpe, kulturne raznolikosti in gostoljubnih ljudi. V Zakladnici, ob boku gradu Črnomelj, najdete namige za izlet in doživetja, kjer je občina Črnomelj predstavljena s svojimi kulturnimi in naravnimi bogastvi.

Če iščete idejo za drugačen izlet, je prenovljeni Črnomelj destinacija, ki jo je vredno dodati na seznam. Zgodovina, ki oživi pred vašimi očmi, sodobna doživetja in pristna lokalna zgodba vas bodo zagotovo navdušili. V starem mestnem jedru je tudi TIC Črnomelj, ki je nepogrešljiv vir informacij. Podrobnejše informacije lahko obiskovalci najdejo na www.belakrajina.si.

Besedilo: Tatjana Zupančič, TD Črnomelj

Fotografije: TIC Črnomelj

Podrobnejše informacije najdete na www.gradcrnomelj.eu

Na imenovanju ambasadorja cvička 2026, od leve proti desni: ambasadorji cvička Ivan Vizlar, Jure Grubar, Matjaž Pavlin ter Miran Jurak – predsednik Zveze Društev vinogradnikov Dolenjske in Damjan Vrtin – direktor KGZ Novo Mesto.

Ambasador cvička 2026 je Matjaž Pavlin

Ambasador cvička 2026 je Matjaž Pavlin, ki na področju promocije cvička intenzivno dela že dve desetletji. Je tudi pobudnik Turizma v zidanicah, lastnik Matjaževe domačije in štirih zidanic v Grčevju.

V dvajsetih letih je Matjaž Pavlin predstavil cviček več kot 54.000 obiskovalcem iz Slovenije in tujine. Največji pečat je pustil s programom Zgodba o cvičku na Matjaževi domačiji – edinstveno multivizijsko predstavitev, v kateri cviček spregovori v prvi osebi. Program je preveden v deset svetovnih jezikov in obiskovalce popelje skozi zgodovino vina ter vinogradništvo na Dolenjskem s poudarkom na cvičku. Posebno vrednost programu daje njegova hči Ana Pavlin – 20. cvičkova princesa in 24. vinska kraljica Slovenije, ki soustvarja program.

Matjaž Pavlin s hčerko Ano in ženo Marto pred Matjaževo domačijo na Pahi, ki si jo je ogledalo že 54 tisoč obiskovalcev iz Slovenije in tujine.

V svojih zidanicah izvaja Matjaž poseben program 'Cviček to go'. Gostje si po ogledu Zgodbe o cvičku sami sestavijo svoj lastni 'cviček to go', nanj nalepijo etiketo s svojim imenom in se vpišejo v zlato knjigo ambasadorjev cvička. Samo v zadnjih treh letih se je za to doživetje odločilo več kot 2.000 gostov iz 56 držav.

»Naše vinogradništvo nam je na mojo pobudo uspelo vpisati v register nesnovne kulturne dediščine pri ministrstvu za kulturo. Gre za izjemno pomemben dosežek, za katerega verjamem, da nam bo pomagal pri zelo velikih izzivih, s katerimi se sooča slovensko vinogradništvo,« pravi Matjaž Pavlin, ki mu je 2024 uspelo ustanoviti Civilno iniciativo za ohranitev in zaščito vinskih gor.

Matjaž Pavlin meni, da je biti ambasador cvička zanj izjemna čast, a hkrati tudi velika odgovornost. »Ta naziv ne pripada le meni, ampak tudi moji družini in vsem vinogradnikom, ki s svojimi rokami vsako leto vestno obdelujejo vinograde in skrbijo, da v kleti priteče tisti

pravi, rubinasto rdeči dolenjski ponos – cviček. A naša pot se tukaj ne konča. Čaka nas pomembno poslanstvo, kajti če želimo, da bo cviček živel tudi jutri, moramo stopiti še korak naprej. Ohraniti moramo naše vinograde, naše znanje in ga z odprtim srcem predajati mladim. Še bolj se moramo povezati in angažirati v društvih, si stati ob strani in skupaj graditi prepoznavnost naše zgodbe. Cviček ni samoumeven, je dar, ki smo ga prejeli od naših prednikov, in naša odgovornost je, da ga ohranimo za prihodnje rodove,« poudarja Matjaž Pavlin.

Besedilo: Duša Podbevšek Bedrač

Matjaž Pavlin – ambasador cvička 2026

Vlado Kostevc in Društvo Seisenbergensis Tumultus iz Žužemberka.

Med prejemniki priznanj 'naša Slovenija 2026' kar trije 'naši'

Gibanje Kultura-Natura Slovenija že od leta 2009 podeljuje nacionalna priznanja naša Slovenija, s katerimi nagraduje zgledne dosežke pri ohranjanju in uveljavljanju slovenske kulturne in naravne dediščine. Na dosedanje razpise je prispelo skoraj 500 predlogov, strokovna žirija je izbrala številne posameznike, društva in projekte, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranjanju slovenske identitete, tradicije in kulturnega izročila doma v zamejstvu ter po svetu. Priznanja naša Slovenija 2026 bodo slovesno podeljena 21. junija v Reziji.

Med letošnjimi nagrajenci so Vlado Kostevc in Društvo Seisenbergensis Tumultus iz Žužemberka, Rožice – izdelovalke cvetja iz krep papirja iz Murske Sobote, Hiša Zdravljica iz Podnanosa, Čezmejno srečanje na Dobraču na avstrijskem Koroškem, Društvo oglarjev Slovenije z vsemi vključenimi društvi in posamezniki, Cehovsko društvo kovačev Slovenije iz Grabonoša v Prlekiji, vas Čadrg, Damijan Ahlin iz Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu, Milan Magister iz Slovenskega planinskega društva Bariloche v Argentini, Kulturno turistično društvo Lokovec oziroma Folklorna skupina Kal nad Kanalom ter Gledališče Tone Čufar z Jesenic. Posebno smo ponosni, da so med letošnjimi nagrajenci kar trije naši člani. Vlado Kostevc in Društvo Seisenbergensis Tumultus že vrsto let skrbita za raziskovanje, oživljanje in predstavljanje bogate zgodovinske dediščine Žužemberka ter Suhe krajine. Društvo oglarjev Slovenije s svojimi člani ohranja znanje in veščine tradicionalnega oglarjenja ter skrbi, da se ta pomembni del nesnovne kulturne dediščine prenaša na mlajše rodove. Kulturno turistično društvo Lokovec oziroma Folklorna skupina Kal nad Kanalom pa s predanim delom ohranja ljudske običaje, folkloro, pesem in kulturno izročilo svojega okolja ter ga uspešno predstavlja doma in v tujini.

Letošnji nagrajenci ponovno dokazujejo, da slovenska kulturna in naravna dediščina živita predvsem po zaslugi predanih posameznikov in skupnosti, ki s svojim delom skrbijo, da bogastvo preteklosti ostaja

del naše sedanjosti in prihodnosti. Še posebno veseli dejstvo, da med njimi pomembno mesto zasedajo tudi naši rojaki in društva.

Besedilo: Slavko Mežek in TZS

Fotografije: Arhiv TZS

Prizig oglarske kope s sporočilom miru, Lokovec 2025

Slavnostno torto so razrezali Dominik S. Černjak, predsednik TZS, Adrijana Ježovnik Andrejc iz Turistične zveze Velenje, Marija Berložnik iz TD Velenje in Franc Špegel iz Regijske turistične zveze Saška.

10 let doživetij v SAŠKI

V soboto, 23. maja 2026, smo v Velenju gostili udeležence praznovanja 10. obletnice Regionalne turistične zveze SAŠKA. Zbor udeležencev je bil pred Vilo Bianca, kjer so društva in članice Turistične zveze Velenje pripravili prijetno dobrodošlico. Z dogodkom 'Sestavi si svojo knapovsko malico' v okviru projekta LAS Okusi Šaleške smo dodatno popestrili praznovanje jubileja RTZ SAŠKA. Okoli 120 članov društev je skupaj soustvarjalo zgodbo povezovanja, lokalne kulinarike in dediščine.

V dvorani vile Bianca sta po pozdravu predsednika RTZ SAŠKA zbrane nagovorili Predsednica TZ Velenje Marija Brložnik in Alenka Kikec, direktorica Zavoda za turizem Šaleške doline, ki je izpostavila uspehe in izzive turizma na naši destinaciji, pomen sodelovanja z društvi ter povezovanje lokalnih ponudnikov skozi projekt LAS Okusi Šaleške. Poudarila je tudi, da nas z RTZ SAŠKA povezuje vsakodnevno sodelovanje, saj delujemo pod isto streho. Med gosti je bila tudi Urška Gaberšek, strokovna sodelavka na področju turizma v Mestni občini Velenje, ki že vrsto let predstavlja pomemben povezovalni člen med Mestno občino Velenje, Turistično zvezo Velenje, Turistično zvezo Slovenije in turističnimi društvi.

Sledila so vodenja gostov z lokalnimi turističnimi vodnicami, udeleženci so si ogledali center Velenja, Staro Velenje in Velenjski grad. Po vodenjih smo se zbrali na slavnostnem dogodku '10 let doživetij v SAŠKI' v dvorani Hotela Paka, kjer je predsednik RTZ SAŠKA Franc Špegel odprl srečanje z govorom zahvale, hvaležnosti in poudarkom na pomembnosti prostovoljcev, ki s svojim delom povezujejo regije ter ohranjajo delovanje društev. Uspešnost je namreč mogoča le z dobrim sodelovanjem vseh akterjev v turizmu. V SAŠKA regiji nam to dobro uspeva.

V kulturnem programu je nastopila glasbena skupina Šansonet, ki je s prijetnim glasbenim programom dodatno obogatila slavnostni dogodek.

Po glasbeni točki nas je nagovoril tudi Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije, ki se je zahvalil Francu Špeglu za povezovanje in neprecenljivo delo ter poudaril, kako pomembna je podpora zavodov za turizem in občin, saj bi društva sama zelo težko delovala na tako kakovostni ravni. Ob tej priložnosti je RTZ SAŠKA podelil tudi bronasti znak Turistične zveze Slovenije za uspešno desetletno delovanje in povezovanje društev v regiji.

Navzoče je pozdravil tudi Peter Dermol, župan Mestne občine Velenje,

ki vedno prisluhne potrebam društev in verjame, da je prav povezovanje ključ razvoja, saj Šaleška dolina postaja vse pomembnejša turistična destinacija. Dogodka so se udeležili tudi Boris Goličnik, župan Občine Šoštanj, Janko Kos, župan Občine Žalec, Katarina Prelesnik, županja Občine Solčava, Alenka Kikec, direktorica Zavoda za turizem Šaleške doline, ter drugi predstavniki občin in zavodov. Ob glasbi, prijetnem druženju in odličnem kosilu smo društva skupaj nazdravila 10. obletnici RTZ SAŠKA ter znova dokazala, da povezovanje ljudi, tradicije, turizma in lokalne skupnosti ustvarja močno zgodbo naše regije.

Ob tej priložnosti se RTZ SAŠKA iskreno zahvaljuje Mestni občini Velenje, Zavodu za turizem Šaleške doline, Turistični zvezi Velenje, Občini Žalec in Hotelu Paka za pomoč pri organizaciji in izvedbi dogodka. Dogodek je bil tudi zelo dobro medijsko podprt, kar potrjuje, da pomen povezovanja, prostovoljstva in razvoja turizma v regiji prepozna širša javnost.

Besedilo: Franc Špegel, predsednik Regijske turistične zveze Saška

Franc Špegel v družbi predsednice TZ Velenje Marije Brložnik in Alenke Kikec, direktorice Zavoda za turizem Šaleške.

Ime dogodka	Datum	Kraj	Informacije
Dobrinska noč 2026	11.07.2026	Loka pri Žusmu	Društvo Izviri Dobrina
Rimljani pri nas	12.06.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
Poletni Jamatlon	13.06.2026	Hrastnik	Turistično društvo Trbovlje
Mini jamatlon	13.06.2026	Hrastnik	Turistično društvo Trbovlje
Peli in plesali so jih mati moja - Ona me pravila, ka me rada ma	14.06.2026	Mačkovci	Kulturno turistično društvo Moščanci
Pohod v modrem	14.06.2026	Škofljica	Turistično društvo Škofljica
Dan Geoss-a in zelišča v naši kuhinji	14.06.2026	Slivna	Društvo Geoss
Pohod po Vidovi poti	14.06.2026	Bizeljsko	Turistično društvo Bizeljsko
Knjigoveška delavnica Med nitjo in papirjem	19.06.2026	Velike Lašče	PARNAS Zavod za kulturo in turizem, Velike Lašče
Večer na vasi 2026	19.06.2026	Gradež/Turjak	Društvo za ohranjanje dediščine
Prid pele f Kapele - TD praznujemo 60 let	20.06.2026 - 21.06.2026	Kapele	Turistično društvo Kapele
Degustacija vin na Jurski plaži	20.06.2026	Zgornja Kungota	Društvo za kulturo, šport in turizem Jurij
Solsticij na Kaštelirju	20.06.2026	Korte	Turistično in kulturno društvo Šparžin
Otroške Žabarije	20.06.2026	Ljubljana	Turistično društvo Barje
40. Pohod po turjaški turistični poti	20.06.2026	Turjak	Turistično društvo Turjak
25. Mednarodni glasbeni festival mladih	21.06.2026	Postojna	Turistična zveza Brkini, Kras, Notranjska
Kulturna prireditev ob Dnevu državnosti	21.06.2026	Toplar/Belsko	Turistično društvo Pudgura
Dan državnosti	24.06.2026 - 25.06.2026	Skorno pri Šoštanju	Turistično društvo Skorno
Pohod Javorje - Žetina - Javorje	25.06.2026	Javorje/ Poljane nad Škofo Loko	Turistično društvo Stari vrh
Pohod po Svarunovi poti	25.06.2026	Škofljica	Turistično društvo Škofljica
Škalska pravljica 2026	26.06.2026 -27.06.2026	Škale/ Velenje	REVIVAS - društvo za oživitev in promocijo vasi Škale
64. Čipkarski dnevi v Železnikih	26.06.2026 -28.06.2026	Na Plavžu/Železniki	Turistično društvo Železniki
Mestna zeliščna tržnica 2026	4.07.2026	Velenje	Društvo zeliščarjev Velenje
Tako smo delali nekoč 2026	4.07.2026	Komisija nad Mislinjo	Turistično društvo Mislinja
33. Furmanski praznik Postojna 2026	5.07.2026	Postojna	Turistično društvo Postojna
Poletje na Grilovi domačiji 2026	5.07.2026	Lipje/ Velenje	Društvo zeliščarjev Velenje
Tradicionalni Marjetin sejem	19.07.2026	Bohinjska Bela	Turistično društvo Bohinjska Bela
Tradicionalni praznik košnje, Banjšice	19.07.2026	Grgar	Turistično društvo Banjšice
XXV. Sodobne rimske igre	2.08.2026	Ljutomer	Turistično društvo Stara Cesta
Kino Grapa	8.08.2026	Grahovo ob Bači	Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina
Košnja po starem na Rogli	9.08.2026	Rogla, Slovenija	Turistično društvo Mislinja
Stržiškarski sejem 2026	9.08.2026	Stržišče/Podbrdo	Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina

Več o prireditvah na www.turisticna-zveza.si

Obnovljen Jožefov studenec

Po skoraj desetih mesecih dogovorov, usklajevanja in dela kaže Jožefov studenec v kraju Studenci novo podobo. Ker stoji na zaščitenem območju, je bilo treba pridobiti za njegovo obnovo kulturno varstveno soglasje ZVKDS OE Maribor. Hitra odzivnost na naše želje in odlično sodelovanje je potekalo s Suzano Vešligaj, konservatorsko svetovalko, ki je vodila projekt s strani omenjenega zavoda. Obnova ni bila enostavna, zahtevala je premišljen in usklajen pristop. V lanskem letu smo obnovili kritino in namestili nov žleb. Letos je Turistično društvo Studenci organiziralo štiri delovne akcije. Odstranili smo mulj, oprali betonske dele, s premazi zaščitili lesene dele, prebarvali beton in odstranili grafite. Dela so potekala po navodilih stroke, uporabljeni so bili predpisani materiali. Večino del smo opravili člani društva prostovoljno, za nakup materiala smo finančna sredstva pridobili na razpisih. Simbolično je v aprilu ob studencu zasadil hortenzije župan MOM Aleksander Saša Arsenovič, in sicer s pomočjo Mateja Vodopivca, predsednika sveta MČ Studenci, in dr. Stanislava Slatineka, studenškega župnika. Tako je bila letošnja prireditev Perice na Studencih, ki jo društvo že

vrsto let uspešno organizira v sodelovanju z OŠ Janka Padežnika Maribor in je studenec posvojilo v okviru Unescovega projekta, še posebno svečana. Veseli nas, da se je je udeležilo veliko krajanov in vabljenih gostov. Naš krajan in član društva Marijan Kovač je mladim pericam poklonil obnovljen voziček, s katerim so studenške perice vozile k studencu splakovat perilo. Prijeten kulturni program so pripravili naši najmlajši Studenčani, malčki iz Vrtca Studenci in učenci studenške osnovne šole. Živahno dogajanje se je nadaljevalo tudi v parku pred cerkvijo, kjer sta plesali folklorni skupini, zaslišal se je glas treh harmonikarjev, na otroški delavnici pa so si veliki in mali izdelovali zapestnice. Dogodek so popestrile članice klekljarskega društva Taščice, sosede iz MČ Koroška vrata, s prikazom izdelovanja čipke in razstavo izdelkov. Studenec je bil v preteklosti prostor za druženje, spoznavanje in povezovanje. Predsednica društva Danica Kovač je v pozdravnem nagovoru zaključila z mislijo: »Kar ohranimo iz preteklosti, podarimo prihodnosti.«

Besedilo: Nevenka Kaučič, TD Studenci

Pohod po občini Podlehnik 2026

V soboto, 9. maja 2026, je Turistično društvo Podlehnik pripravilo že 26. tradicionalni pohod po občini Podlehnik. Čeprav pohodniki že več kot četr stoletja odkrivajo domače kraje, jim Haloze vedno znova razkrijejo nove poti in skrite lepote. Majsko jutro je v Podlehniku dišalo po pomladi, ko so se pred občinsko stavbo začeli zbirati pohodniki. Haloze so jih tudi letos sprejele z odprtimi rokami in s svojo značilno lepoto, ki še po 26 letih pohoda vedno znova preseneti. Navzoče so nagovorili predsednik TD Podlehnik Milan Vidovič, župan občine Podlehnik mag. Sebastjan Toplak, vodja mednarodne skupine oldtimerjev in vodja pohoda Zvonko Mlakar. Za dober korak so zapeli ljudski pevci Fantje iz Jurovc. Pot je najprej vodila do Lovskega doma, kjer se je prilegla domača zakuska. Ob ribniku je narava zaigrala svojo pomladno melodijo, pohod se je nadaljeval proti Ornigovi vili na Gorci, kjer je vsak pohodnik dobil požirek prave haloške kapljice. Med vinogradi je cvetela vinska trta, najlepša roža Haloz. Viničarski in etnološki muzej sta pohodnikom odprla vrata, dan je postal še bolj

Fotografija: Robert Žunkovič

Udeleženci že 26. tradicionalnega pohoda po občini Podlehnik.

živahen ob domači juhi, ki jo je pripravila Marica. Na Gorci se jim je pridružila skupina 200 oldtimerjev iz več držav. Sončen dan je razvajal pohodnike, pogled je segal daleč. Haloško sonce je gredo, pogled je objemal pokrajino na vse štiri strani neba. Še en pohod, še en nepozaben dan v objemu Haloz.

Strelsko tekmovanje za pokal občine Cirkulane

Klub HALONGA, ki ga vodi predsednik mag. Stane Golc, v okviru svojega delovanja združuje več sekcij: Sekcijo za razvoj, Kulturnoumetniško sekcijo ter Sekcijo za šport in rekreacijo, ki jo vodi Alojz Cifer. Prav slednja v sodelovanju s predsednikom kluba pripravlja in organizira tradicionalna strelska tekmovanja, med katerimi ima posebno mesto 5. tradicionalno srečanje in tekmovanje za pokal Občine Cirkulane, izvedeno v maju 2026.

Tekmovanje je potekalo na osemsteznem strelišču Fric v ekonomskoposlovni coni v Dolanah, organizirala sta ga Klub HALONGA in Društvo upokojencev Cirkulane. Dogodek je privabil kar 22 strelskih ekip iz strelskih družin Spodnjega Podravja ter eno ekipo strelske udruge Strahinec iz Hrvaške. Skupno je nastopilo 61 strelk in strelcev ekipno, 7 posameznikov ter 2 pionirja. Za ekipni rezultat so se, kot je že tradicija, šteli trije najboljši tekmovalci posamezne ekipe, enako je veljalo tudi za posamezne discipline. Tekmovalci so imeli na voljo več poskusnih strelcev ter 20 strelcev za oceno v 20 minutah. Vzdušje na tekmovanju je bilo izjemno tovariško, organizacija natančna in disciplinirana, rezultati pa zelo dobri, kar potrjuje rast kakovosti strelstva v regiji. V disciplini zračne pištole so dosegli 1. mesto SD Jože Kerenčič Ormož s 543 krogi v sestavi Boštjan Simonič 198 krogov, Simon Simonič in Marjan Mohorič po 177 krogov. 2. mesto SD Kidričevo 525 krogov v sestavi Matevž Mohorič 182 krogov, Sergej Skledar 174 krogov in Robert Pernat 169 krogov. 3. mesto Klub HALONGA 506 krogov v sestavi Stanislav Golc 177 krogov, Matjaž Golc 175 in Marijan Vidovič 154 krogov. Najboljši posameznik je bil Boštjan Simonič iz SD Kovinar Ormož, ki je dosegel izjemnih 198 krogov. Posebno pozornost so pritegnile tudi strelke, ki so se odrezale odlično: prva je bila Antonija Žumbar, druga Majda Žuran, tretja Olga Dernikovič. V disciplini zračne puške je ekipno dosegla 1. mesto SD Kovinar Ormož s 530 krogi v sestavi Stive Vočanec 185, Matevž Habjanič 179 in Gregor Polajnk 166 krogov. 2. mesto SD Trnovska vas – 1 503 kroge v sestavi Aleš Stebih 181

krogov, Marko Banovič 163 krogov in Stanko Poštrak 163 krogov. 3. mesto Društvo upokojencev Duplek s 484 krogi v sestavi Marijan Gajser 168 krogov, Ivan Debeljak 166 krogov in Zlatko Miklavc 150 krogov. Najboljši posameznik je bil Stiven Vočanec SD Kovinar Ormož 185 krogov. Najboljšim ekipam in posameznikom sta pokale in medalje podelila županja Občine Cirkulane Antonija Žumbar ter predsednik Kluba HALONGA mag. Stane Golc. Po uradnem delu je sledilo prijetno druženje, ki ga je dodatno popestrila pihalna godba Markovci, kar je dalo dogodku še posebno praznični značaj.

Besedilo: Zdenka Golub

Fotografija: Alojz Cifer

Dogodek je privabil kar 22 strelskih ekip iz strelskih družin Spodnjega Podravja ter eno ekipo strelske udruge Strahinec iz Hrvaške.

Vsi »strici in tete iz ozadja« so bili na koncu nadvse zadovoljni.

Jubilejni - 40. festival TPLG – v znamenju turizma, športa in zdravja

Kobilarne Lipica je v sredini maja gostila enega največjih mladinskih dogodkov na področju turizma, športa in kulture v Sloveniji. Ob 446. obletnici Lipice in prvem uradnem dnevu lipicanca se je na jubilejnim 40. festivalu Turizmu pomaga lastna glava zbralo skoraj dva tisoč ustvarjalcev, mentorjev, športnikov in obiskovalcev iz vse Slovenije. Dogodek je znova dokazal, kako močno lahko povezovanje mladih, znanja, gibanja, dediščine in ustvarjalnosti soustvarja prihodnost slovenskega turizma.

Festival, ki ga organizira Turistična zveza Slovenije v sodelovanju z Zvezo ŠKL in Kobilarno Lipica, letos ni bil le praznik mladinskega turizma, temveč tudi praznik sodelovanja, trajnosti, zdravja in medgeneracijskega povezovanja.

Dogodka se je udeležil tudi Matjaž Han, nekdanji minister za gospodarstvo, turizem in šport, ki je skupaj s predsednikom Turistične zveze Slovenije Dominikom S. Černjakom in direktorico Kobilarne Lipice Tatjano Vošinek Pucer nazdravil visokemu jubileju Lipice, ene najbolj prepoznavnih slovenskih turističnih ikon. Minister Han je v nagovoru poudaril, da prav povezovanje turizma, športa in mladih predstavlja eno ključnih razvojnih usmeritev

Na letošnjem festivalu je sodelovalo kar 77 osnovnih šol iz vse Slovenije.

Slovenije. Izpostavil je pomen ustvarjalnega razmišljanja mladih ter dejstvo, da trajnostni turizem prihodnosti temelji na lokalnih zgodbah, zdravem življenjskem slogu in vključevanju skupnosti. Predsednik Turistične zveze Slovenije Dominik S. Černjak je poudaril, da festival Turizmu pomaga lastna glava že štiri desetletja dokazuje, kako pomembno je vlagati v mlade: »Mladi s svojo energijo, znanjem in inovativnimi idejami predstavljajo prihodnost slovenskega turizma. Festival ni zgolj tekmovanje, ampak prostor sodelovanja, povezovanja in ustvarjalnosti ter praznik mladih ambasadurjev slovenskih krajev, kulturne dediščine in naravnih lepot.«

Mladi ustvarjali turistične zgodbe prihodnosti

Na letošnjem festivalu je sodelovalo kar 77 osnovnih šol iz vse Slovenije, ki so predstavljale inovativne turistične produkte na temo 'AquaVibe – prepustimo se toku'. Mladi so s svojimi idejami raziskovali pomen vode kot vira življenja, zdravja, sprostitve in trajnostnega razvoja.

Ustvarili so inovativne turistične produkte, ki niso bili zgolj promocijske predstavitve krajev, temveč premišljeni turistični koncepti, ki povezujejo naravno dediščino, zdrav življenjski slog, aktivno preživljanje prostega časa, kulturne posebnosti ter lokalne zgodbe. Mladi so v projektih raziskovali reke, jezera, izvire, terme, slapove in druge vodne bisere Slovenije ter jih povezovali z doživetji za obiskovalce.

Velik poudarek je bil namenjen zdravilni in sprostitveni moči vode. Številne ekipe so predstavile ideje za wellness in butična doživetja v naravi, gozdne poti ob vodah, meditativne točke, vodne igre,

Predstavljali so inovativne turistične produkte na temo 'AquaVibe – prepustimo se toku'.

trajnostne športne aktivnosti ter programe za boljše duševno in telesno počutje. Pri tem so izhajali iz lokalnega okolja in posebnosti svojih krajev.

Posebno zanimivo je bilo, da so mladi v svojih projektih pogosto povezovali turizem z izobraževanjem in ekologijo. Predstavljene so bile ideje o učnih poteh ob rekah, raziskovanju vodnih ekosistemov, ohranjanju čistih vodnih virov ter ozaveščanju obiskovalcev o pomenu varovanja narave. Mnogi filmčki so opozarjali tudi na pomen odgovornega ravnanja z vodo in trajnostnega razvoja turizma.

V svoje predstavitve so učenci vključili tudi lokalne prebivalce, društva, športnike, turistične ponudnike in starejše krajanje, ki so s svojimi zgodbami, običaji in spomini dodatno obogatili vsebino projektov. Prav sodelovanje med generacijami je dalo projektom posebno pristnost in pokazalo, kako pomembno je povezovanje skupnosti pri razvoju turistične ponudbe.

Velik poudarek je bil namenjen zdravilni in sprostitveni moči vode.

Nekateri projekti so izstopali po uporabi sodobnih digitalnih pristopov – od interaktivnih zemljevidov in virtualnih predstavitev do kreativne uporabe družbenih omrežij in videopripovedovanja zgodb. Mladi so dokazali, da razumejo sodobnega obiskovalca, ki išče avtentična doživetja, stik z naravo in osebno izkušnjo kraja.

Šport, gibanje in druženje v edinstvenem okolju Lipice

Dogajanje v Lipici je spremljal tudi bogat športni program. Potekalo je državno prvenstvo osnovnih šol v disciplinah ŠKL Tee Ball in Med dvema ognjema, številni mladi so se pomerili tudi v krosu po posestvu Lipice.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE
URAD RS ZA MLADINO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO,
TURIZEM IN ŠPORT

Športni del dogodka je dodatno poudaril pomen gibanja, ekipnega duha in zdravega življenjskega sloga, ki ga organizatorji vse bolj vključujejo tudi v turistične in izobraževalne projekte. Jubilejni festival v Lipici je tako znova pokazal, da lahko mladi s svojo ustvarjalnostjo, energijo in inovativnimi idejami pomembno soustvarjajo razvoj slovenskega turizma. Hkrati je dogodek dokazal, da so povezovanje generacij, skrb za zdravje, spoštovanje dediščine in trajnostne vrednote temelj prihodnosti slovenskega prostora.

Besedilo: Polona Freljih
Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Matjaž Han, nekdanji minister za gospodarstvo, turizem in šport je skupaj s predsednikom Turistične zveze Slovenije Dominikom S. Černjakom in direktorico Kobilarne Lipice Tatjano Vošinek Pucer nazdravil visokemu jubileju Lipice.

Ob zaključku smo šolam podelili 26 zlatih, 42 srebrnih in 9 bronastih priznanj. Podelili smo tudi posebna zlata priznanja, ki so jih prejele:

- VIZ II. OŠ Rogaška Slatina za najboljšo turistično nalogo,
- OŠ Vencija Perka Domžale za najboljši promocijski spot,
- OŠ Miška Kranjca Velika Polana za najboljšo predstavitev na tržnici,
- OŠ Tončke Čeč Trbovlje za najboljši promocijski spot po spletnem glasovanju,
- OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica za najboljšo tržnico po mnenju obiskovalcev.

Šole, ki so prejele zlata priznanja, so turistična društva, zavodi za turizem in turistično gospodarstvo nagradili s kuponi za turistična doživetja po Sloveniji. Za podporo se jim zahvaljujemo.

Mladi so v projektih raziskovali reke, jezera, izvire, terme, slapove in druge vodne bisere Slovenije ter jih povezovali z doživetji za obiskovalce.

Mladi so skupaj z dr. Starcem izvajali kratke gibalne vaje ter preizkusili, kako lahko že nekaj minut gibanja izboljša zbranost, počutje in pripravljenost za učenje.

Kjer je zdravje doma

Skok, počep, korak do zdravja

Turistična zveza Slovenije v okviru projekta Zeleni ekran – Po poti zdravja nadaljuje aktivnosti, s katerimi mlade spodbuja k bolj zdravemu in aktivnemu življenjskemu slogu. Tokrat je skoraj 2000 mladih v Lipici razgibal dr. Gregor Starc, profesor na Fakulteti za šport in vodja nacionalnega programa SLOfit, njihove mentorice in mentorji pa so prisluhnili predavanju z naslovom 'Z zdravimi mišicami do zdravih možganov'.

Mladi so skupaj z dr. Starcem izvajali kratke gibalne vaje ter preizkusili, kako lahko že nekaj minut gibanja izboljša zbranost, počutje in pripravljenost za učenje. Njihovim mentoricam in mentorjem je dr. Starc predstavil ugotovitve raziskav, ki kažejo, da se gibalne sposobnosti otrok in mladostnikov v zadnjih letih zmanjšujejo. Med pomembnejšimi razlogi je izpostavil vse več časa, preživetega pred zasloni, manj samostojne igre na prostem in splošno pomanjkanje vsakodnevnega gibanja. Posebej je opozoril tudi na posledice epidemije covid 19, ki je dodatno vplivala na upad telesne dejavnosti med mladimi.

Mentoricam in mentorjem je dr. Starc predstavil ugotovitve raziskav, ki kažejo, da se gibalne sposobnosti otrok in mladostnikov v zadnjih letih zmanjšujejo.

Udeleženci so spoznali, da gibanje ne krepi le mišic, kosti in srca, temveč pomembno vpliva tudi na delovanje možganov. Redna telesna dejavnost spodbuja nastajanje novih nevronske povezave, izboljšuje spomin, koncentracijo in sposobnost učenja. Raziskave celo kažejo, da so telesno bolj dejavni otroci pogosto uspešnejši tudi pri šolskem delu.

V zaključnem delu predavanja je dr. Gregor Starc predstavil vrsto konkretnih ukrepov, s katerimi lahko starši in šole pomembno prispevajo k boljšemu zdravju in razvoju otrok. Med ključnimi priporočili je izpostavil omejevanje časa pred zasloni, povečanje vsakodnevne telesne dejavnosti ter spodbujanje gibanja v naravi.

Poudaril je tudi pomen aktivnih odmorov med poukom in vključevanja gibanja v učni proces, saj takšen pristop izboljšuje koncentracijo, počutje in učne rezultate. Ob tem je opozoril, da bi moral vsak otrok vsak dan nameniti vsaj eno uro športni oziroma gibalni dejavnosti, saj je redno gibanje eden najpomembnejših temeljev zdravega telesnega in duševnega razvoja.

Projekt Zeleni ekran – Po poti zdravja spodbuja mlade k raziskovanju narave, zdravemu življenjskemu slogu in zmanjševanju časa pred zasloni. S povezovanjem turizma, zdravja in gibanja želi Turistična zveza Slovenije prispevati k bolj kakovostnemu življenju mladih ter jih spodbuditi k aktivnemu preživljanju prostega časa.

Dogodek v Lipici je bil lep dokaz za to, da lahko gibanje postane zabavno, poučno in koristno hkrati. Mladi so domov odšli z novim znanjem, predvsem pa z izkušnjo, da so zdravi možgani tesno povezani z zdravim in aktivnim telesom.

Skupaj s skrbniki izbranih poti in udeleženci festivala v Lipici se bomo podali na vodene ogledе tematskih poti, saj želimo izvedeti, kako mladi doživljajo posamezno pot, kaj jim je na njej všeč ter kako bi jo po njihovem mnenju lahko izboljšali in nadgradili v Poti zdravja.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Poudaril je tudi pomen aktivnih odmorov med poukom in vključevanja gibanja v učni proces.

Danes smo videli primer dobre prakse, kaj naj bo tematska pot – prostor povezovanja in nov način delovanja v prostoru, je poudaril Jože Prah, predsednik komisije za Naj poti in podpredsednik TZS.

Med sprehodom skozi kraški gozd prisluhnili poeziji Srečka Kosovela

V Sežani je potekal tradicionalni strokovni dogodek Klepet na Naj poti, ki je letos v ospredje postavil pravično-doživljajsko tematsko pot Zlati čoln ter bogato dediščino pesnika Srečka Kosovela. Dogodek je potekal v duhu Kosovelovega leta oziroma obeleževanja stote obletnice smrti velikega pesnika Krasa in je povezal predstavnike turizma, gozdarstva in lokalne skupnosti.

V središču pozornosti je bila doživljajska pot Zlati čoln, ki obiskovalce vodi skozi kraški gozd nad Sežano, med poezijo Kosovela, zgodbe škrate Dobrošina in naravno dediščino Krasa. Pot je bila na natečaju Moja dežela – znak gostoljubnosti 2025 izbrana za najboljšo tematsko pot v Sloveniji.

Posvet se je začel s predstavitev projekta KONstrukTURIZEM – Kosovelova dediščina med Sežano in Tomajem, iz katerega se je razvila tudi zgodba Zlatega čolna. Petra Arigo Kovačič iz občine Sežana je poudarila, da je projekt povezal številne deležnike in nadgradil dolgoletno delo na področju ohranjanja Kosovelove dediščine.

»Projekt smo prijavi že leta 2022, njegova vrednost je znašala nekaj več kot 520 tisoč evrov, od tega je bilo 80 odstotkov nepovratnih sredstev. V okviru projekta so nastala številna nova doživetja in turistični produkti. Želeli smo povezati vse, kar je bilo na našem območju že narejeno, ter v zgodbo vključiti šole, javne zavode, društva, ponudnike, organizacije in posameznike,« je povedala. Svoje izkušnje je predstavil tudi Jure Grilc iz Zavoda Škratelec, ki po Sloveniji že od leta 2017 razvija pravično-doživljajsko tematsko poti za družine. »Gre za posebno obliko družinskega turizma. Tematske poti postanejo družinski turistični produkti, ki jih je mogoče tudi ustrezno tržiti. Turizem je tržna dejavnost, zato sta pomembna tako vzdrževanje kot promocija. Občina Sežana nas je povabila k sodelovanju in hvaležni smo za drzno idejo, kako iz literarne zgodbe ustvariti turistični potencial,« je poudaril Grilc.

O razvoju tematskih poti v Sloveniji v zadnjih 50 letih je spregovoril tudi Jože Prah, predsednik komisije za Naj poti in podpredsednik

Turistične zveze Slovenije. »Danes smo videli primer dobre prakse, kaj naj bo tematska pot – prostor povezovanja in nov način delovanja v prostoru. Razmišljamo tudi, kako naprej. Malo ljudi ve, da je bila prva tematska pot v Sloveniji Finžgarjeva pot, ki je nastala že pred drugo svetovno vojno, prve gozdne učne poti smo dobili že leta 1974, ko so gozdarji idejo prinesli iz Nemčije,« je povedal Prah.

Pomen trajnostnega razvoja poti je izpostavila tudi Valerija Kos, direktorica Outdoor Slovenia in sosnalka Mitskega parka, tematske poti, ki so jo zasnovali na občini Hrpelje – Kozina in je na našem natečaju Moja dežela – znak gostoljubnosti 2024 prejela srebrno priznanje. »Spodbujamo razvoj vseh poti – tematskih, pohodniških in kolesarskih. Pomembno je, da v prostoru ne naredimo več škode kot koristi. Sledimo trajnosti, dostopnosti in digitalizaciji outdoor ponudbe,« je poudarila.

Veliko pozornosti so namenili tudi vključevanju mladih v naravo. Glavna sekretarka Turistične zveze Slovenije Karmen Gerbenc Burger je predstavila projekt Zeleni ekran – Po poti zdravja. »Mladi so danes pogosto priklopljeni na telefone, zato jih želimo znova pripeljati v naravo. Ocenili smo več kot 500 poti in začeli razvijati poti zdravja, povezane z gibanjem, zdravo prehrano, dobrim počutjem in digitalnim razstrupljanjem,« je dejala.

Po strokovnem delu so se udeleženci podali na pot od Sežane proti Tomaju. Med sprehodom po kraškem gozdu ter ob vonju borovcev so prisluhnili poeziji Srečka Kosovela ter doživeli Kras v literarni noti.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografija: Jože Prah

Predstavitve projekta na Prazniku refoška v Marezigah.

Pomembni koraki medgeneracijskega povezovanja

V projektu *Obrazi krajev- zgodbe krajev skozi objektiv* smo v zadnjih dveh mesecih naredili pomembne korake pri povezovanju lokalnih skupnosti in predstavljanju pomena ohranjanja zgodb naših krajev. Projekt smo uspešno z partnerji predstavili na treh dogodkih v različnih slovenskih regijah, kjer smo skupaj z lokalnimi deležniki poudarili pomen sodelovanja, medgeneracijskega povezovanja in razvoja novih turističnih vsebin.

Na Ocvirkijadi v Kapelah

Posebno vlogo pri organizaciji dogodkov so imela turistična društva, ki s svojim predanim delom soustvarjajo identiteto krajev ter pomembno prispevajo k razvoju lokalnega turizma in kulturne dediščine. Veseli nas tudi aktivno in vzajemno sodelovanje društev upokojencev, saj projekt *Obrazi krajev – zgodbe starejših skozi objektiv*

spodbuja povezovanje društev, izmenjavo znanj in vključevanje starejših pri ohranjanju lokalnih zgodb, običajev in spominov. Predstavljamo vam tudi utrinke z Ocvirkijade in Praznika refoška, kjer so se srečevali predstavniki društev, lokalni ustvarjalci in obiskovalci, ki verjamejo v pomen povezovanja ter ohranjanja dediščine svojih krajev. Fotografije in kratki zapisi prikazujejo zares prijetno vzdušje, sodelovanje med generacijami ter bogastvo lokalnih zgodb, ki jih projekt prinaša.

Na festivalu Turizmu pomaga lastna glava, ki je potekal 19. maja smo k sodelovanju povabili tudi člane turističnih društev, ki so preko projekta *Obrazi krajev- zgodbe starejših skozi objektiv* kot seniorji s

Na festivalu TPLG v Lipici

svojo strokovnostjo, odgovornim pristopom in pozitivno energijo skrbno ocenili stojnice osnovnošolcev iz cele Slovenije. Posebno priznanje so podelili OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica. Seveda pa niso odšli brez nagrade, med ocenjevalci smo izžrebali tri ocenjevalce za vožnjo s kočijo po posestvu Lipica, v kateri so neizmerno uživali in ob vodenem ogledu občudovali izjemno dediščino Lipice.

Projekt je podprt z platformo Moj izlet

Pomembnost projekta je tudi nadgradnja aplikacije *Moj izlet*, ki zdaj vključuje še turistično ponudbo posebej prilagojeno seniorjem. Trenutno predstavljamo že štiri izlete, namenjene odkrivanju novih kotičkov Slovenije, spoznavanju lokalnih posebnosti ter spodbujanju aktivnega in kakovostnega preživljanja prostega časa. <https://izleti.turisticna-zveza.si/>

Kateraga si boste pa vi privoščili?

Izleti temeljijo na načelih trajnostnega turizma, saj povezujejo lokalno okolje, kulturno dediščino in trajnostno ter odgovorno raziskovanje slovenskih regij.

Z dosedanjimi predstavitvami projekt utrjuje svojo vlogo povezovalca med ljudmi, kraji in društvi ter odpira nove priložnosti za sodelovanje. Poseben poudarek namenjamo tudi vprašanju, zakaj potovati v zrelih letih. Potovanja seniorjem omogočajo aktivno preživljanje prostega časa, nova doživetja, druženje in ohranjanje življenjske energije. Obenem spodbujajo radovednost, gibanje ter ustvarjanje novih spominov, kar pomembno prispeva h kakovosti življenja.

Predstavljamo tudi prednosti platforme *Moj izlet*, ki uporabnikom omogoča enostaven pregled izletov, prilagojenih željam in potrebam seniorjev. Platforma povezuje lokalne turistične ponudnike, spodbuja trajnostni turizem in odpira možnosti za odkrivanje manj znanih, a izjemno zanimivih slovenskih krajev. Z uporabniku prijaznim pristopom želi *Moj izlet* postati prostor navdiha za vse, ki želijo Slovenijo doživljati drugače – pristno, povezano in trajnostno.

Za konec vas vabimo, da še naprej spremljate projekt *Obrazi krajev- zgodbe starejših skozi objektiv*, kjer skupaj odkrivamo zgodbe, ljudi in posebnosti naših krajev. Na platformi *Moj izlet* med ponudbo izletov za seniorje izberite svoj najljubši izlet ter si podarite nova doživetja, prijetna druženja in nepozabne spomine.

V sklopu projekta *Obrazi krajev- zgodbe starejših skozi objektiv* v jeseni organiziramo brezplačno 30-urno usposabljanje na področju mobilne fotografije in digitalnega pripovedovanja zgodb.

Program je namenjen krepitvi aktivnih vlog starejših v družbi, digitalnih in komunikacijskih kompetenc, ustvarjalnega izražanja skozi fotografijo ter sodelovanja med različnimi društvi v lokalnem okolju.

Udeleženke/ci bodo v jesenskem času soustvarjali svoje zgodbe o krajih, dediščini in življenju skupnosti ter jih lahko umestili tudi kot lasten turistični produkt.

Usposabljanje je namenjeno vsem društvom, posameznikom z interesom za fotografijo ali pripovedovanju zgodb in vsem, ki bi želeli pridobiti osnovno znanje mobilne fotografije.

Izobraževanje bo vključevalo:

- osnove fotografije (kompozicija, svetloba, pripoved skozi sliko),
- digitalna orodja (telefon, osnovna programska oprema),
- razvoj osebnih zgodb in vsebin,
- mentorsko podporo in praktično delo.

📷 Pridružite se brezplačnemu tečaju osnov mobilne fotografije!
📱 Prijavite se in odkrijte, kako s telefonom ustvariti lepše, bolj kakovostne in zanimive fotografije.

Število mest je omejeno, zato se prijavite čim prej! 😊

Z veseljem pa bomo prejeli tudi vaše foto utrinke z izletov – nasmehi, zanimive kotičke in lepe trenutke, ki jih želite deliti z nami. Skupaj še naprej ustvarjamo zgodbe, ki povezujejo generacije in ohranjajo lepote naših krajev žive.

Besedilo: Andreja Vesel, Strokovna delavka na projektu Obrazi krajev- zgodbe starejših skozi objektiv

»Aktivnosti projekta »Obrazi krajev – zgodbe starejših skozi objektiv sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2025«. Objavljene vsebine ne predstavljajo uradnega stališča MJU.

Projekt Voda in kamen je potekal med svetovnim dnevom voda in dnevom Zemlje.

Zmagovalec natečaja Voda in kamen – spomladanska skrb za naše vodne vire je postalo Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor. Prepričali so z izvirna zgodbo, ki na edinstven način povezuje lokalno dediščino, legendo o Veroniki Deseniški ter pomen varovanja vodnih virov.

Navdih so našli v ostankih gradu Ojstrica in pripovedi o Veroniki, ki naj bi bila zaradi prepovedane ljubezni zaprta v grajskem stolpu. Po ljudskem izročilu njen duh še danes hodi po Miklavškem hribovju in varuje spomin na preteklost. V zgodbi Veronika ob Suhem potoku položi kamen s podobo gradu in ga prosi, naj njegova struga nikoli ne presahne – simbolno sporočilo o pomenu vode kot vira življenja. Projekt Voda in kamen je potekal med svetovnim dnevom voda in dnevom Zemlje, z njim smo turistična društva nagovorili k skrbi za vodne vire, urejanju okolja in ozaveščanju o trajnostnem ravnanju z naravo. Osrednji simbol projekta je spominski kamen, ki predstavlja povezanost kraja, ljudi in vode.

Zmagovalna zgodba društva Tabor je izstopala zaradi močne povezanosti naravne in kulturne dediščine ter sporočila, da je skrb za vodo tudi skrb za prihodnost skupnosti.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografiji: Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor.

Zmagovalna zgodba natečaja Voda in kamen

Navdih so našli v ostankih gradu Ojstrica in pripovedi o Veroniki Deseniški.

NAGRAJENCI priporočajo

Anton Mežan
župan občine Bled

Kaj vaši občini pomeni prejeto priznanje?

Prejeti Zlati znak gostoljubnosti in naziv Naj turistični kraj za Občino Bled predstavljata pomembno priznanje ter potrditev, da turizem na destinaciji razvijamo skupaj z lokalnim prebivalstvom, turističnimi ponudniki in vsemi deležniki, ki soustvarjajo utrip kraja. Priznanje potrjuje, da nam uspeva ohranjati Bled kot urejeno, gostoljubno in kakovostno destinacijo, kjer se obiskovalci počutijo dobrodošli. Hkrati nas spodbuja, da tudi v prihodnje sledimo trajnostnemu razvoju ter skrbimo za ravnesje med kakovostjo življenja prebivalcev in kakovostjo doživetja obiskovalcev.

Kakšne učinke ali koristi je nagrada prinesla občini in njenim prebivalcem?

Prejeto priznanje ne pripada zgolj občini, temveč celotni blejski skupnosti. Predstavlja pomembno potrditev, da prebivalci, turistični ponudniki, društva in drugi deležniki svoje delo opravljajo predano in kakovostno. Čeprav se sami pogosto osredotočamo na izzive in področja, kjer prepoznavamo možnosti za izboljšave, nam takšno priznanje daje širšo perspektivo in potrjuje, da Bled ostaja edinstven kraj, na katerega smo lahko upravičeno ponosni. Posebno vrednost ima dejstvo, da priznanje podeljuje domača strokovna javnost, saj potrjuje, da je kakovost našega dela prepoznana tudi v slovenskem prostoru, kar krepi ugled destinacije in utrjuje položaj Bleda kot privlačnega kraja tako za obiskovalce kot za domačine.

Zakaj bi drugim občinam priporočili sodelovanje v natečaju?

Sodelovanje v natečaju predstavlja priložnost za povezovanje in krepitev sodelovanja med lokalnim prebivalstvom, turističnimi ponudniki in drugimi deležniki, ki skupaj soustvarjajo turistično ponudbo destinacije. Posebno vrednost predstavlja tudi strokovna povratna informacija komisije, ki ponuja objektivni vpogled in usmeritve za nadaljnji razvoj in izboljšave na destinaciji.

Nenazadnje natečaj pomembno prispeva k razvoju zavedanja, da sta gostoljubnost in urejenost kraja rezultat skupnega, usklajenega delovanja celotne skupnosti.

Kako sodelovanje v natečaju prispeva k razvoju gostoljubnosti, urejenosti in kakovosti življenja v občini?

Sodelovanje v natečaju je dodatna spodbuda za domačine, društva in turistične ponudnike k aktivni in neprekinjeni skrbi za urejenost kraja in izkazovanju gostoljubnosti do obiskovalcev. Z vključevanjem občanov in občanov se krepi občutek pripadnosti in ponosa na domači kraj, ki se odraža tudi v višji kakovosti bivanja za domačine.

Arboretum Volčji Potok

Kaj za Arboretum Volčji Potok pomeni prejeto priznanje?

V arboretumu smo bili resnično veseli obeh priznaj, tako zlatega znaka, ki smo ga dobili na podlagi ocene strokovne komisije, kot zelenega, za katerega so glasovali naši obiskovalci. Priznanje je pomembna nagrada za naše delo.

Kakšne učinke ali koristi je nagrada prinesla Arboretumu in njegovim obiskovalcem?

Da smo dobili priznanje smo delili s širšo javnostjo in se z njim pohvali, veliko naših obiskovalcev se je strinjalo, da smo si priznanje zaslužili. Gotovo je bilo priznanje tudi motivacija za obiskovalce, da spet pridejo pogledat, kako je lepo, kaj smo novega posadili, kakšen dogodek pripravili v Arboretumu. Motivacija je tudi za nas, da se še bolj trudimo pri predstavljanju naših številnih vsebin.

Zakaj bi drugim destinacijam, parkom ali turističnim ponudnikom priporočili sodelovanje na natečaju?

Veliko lepih, krajev, dogodkov je v Slovenji, ki jih velja predstaviti in povabiti obiskovalce, naj jih spoznajo, obišejo ali odkrijejo. Tudi sodelovanje na natečaju veliko pripomore k prepoznavnosti turističnih vsebin.

Kako sodelovanje na natečaju prispeva k razvoju gostoljubnosti, urejenosti in kakovosti doživetja v Arboretumu?

Priznanje je nagrada, a je tudi obveza, da izpolniš pričakovanja obiskovalcev in da se vedno dogaja kaj novega, nepozabna doživetja. Res se trudimo, da naši obiskovalci odhajajo iz parka zadovoljni ter nastale fotografije in pozitivno izkušnjo delijo naprej. Tudi zaradi takšnih priznaj imamo vsak leto več obiskovalcev.

**Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje
Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu**

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
Junij 2026

Izdaja:
Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:
Turistična zveza Slovenije,
Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana,
tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelih
Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljč
Oblikovanje: PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:
Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:
SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2026 je 40 eur.

Sofinancira: Ministrstvo za gospodarstvo, delo in šport

MOJA DEŽELA

ZNAK GOSTOLJUBNOSTI 2026

Turistična zveza Slovenije vabi kraje, turistične ponudnike, upravljavce kampov, glampingov in tematskih poti, naj se pridružijo največjemu projektu spodbujanja gostoljubnosti, urejenosti in avtentičnega slovenskega turizma.

Moja dežela – znak gostoljubnosti 2026

letos poteka pod navdihujočo temo:

'NAZAJ H KORENINAM'

V času hitrega tempa, digitalizacije in globalnih trendov postaja največja vrednota tisto, kar nas najbolj opredeljuje – naši ljudje, zgodbe, običaji, dediščina in pristna povezanost z domačim okoljem.

Letošnja tema nas spodbuja, da ponovno odkrijemo:

bogastvo lokalne kulture in tradicije,

stare zgodbe in znanja naših krajev,

domačo kulinariko in običaje,

toplino medčloveških odnosov in
pristno gostoljubnost.

Kraj ni le prostor.

Kraj so ljudje.

*In gostoljubnost je občutek, ki
obiskovalcu pove:*

»Dobrodošel doma.«

Projekt Moja dežela že 35 let povezuje skupnosti po vsej Sloveniji ter nagraduje kraje, ki s svojo urejenostjo, trajnostnim razvojem, skrbjo za dediščino in vključevanjem lokalnega prebivalstva ustvarjajo kakovostno okolje za življenje in obisk.

K sodelovanju vabimo:

- turistične kraje,
- zgodovinska jedra,
- izletniške točke,
- kampe in glampinge,
- tematske poti.

Prijave sprejemamo do 12. julija 2026

prek spletne aplikacije
na spletni strani
Turistične zveze
Slovenije.

Podelili bomo:

- zlati, srebrni in bronasti znak gostoljubnosti,
- zeleni znak po izboru spletnega glasovanja,
- posebna priznanja za inovativne in navdihujoče zgodbe slovenskega turizma.

Častni pokrovitelj projekta je predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar.

Turistična zveza
Slovenije

MOJA DEŽELA – ZNAK GOSTOLJUBNOSTI 2026

Ker prihodnost gradimo iz svojih korenin.